

„Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku.“ (1 Kor 11,24)

Sláviť Eucharistiu a stávať sa Eucharistiou

1. NAŠE SLÁVENIE EUCHARISTIE 1.1 Eucharistia v súčasnom živote Cirkvi. 1.2 Eucharistia v súčasnom živote našej Kongregácie 1.3 Eucharistia v živote spolubratov 2. SPOMIENKA NA SKÚSENOSŤ UČENÍKOV 2.1 Prvý odchod učeníkov od Krista (*Jn 6,66-71*). 2.2 Dvanásť opúšťajú Ježiša (*Mk 14, 17-31*). 2.2.1 Nasledovanie Ježiša nás nechráni od možnosti zradiť ho 2.2.2 *Sľubovať veľa Ježišovi neznamená, že ho nemôžeme zaprieť.* 2.2.3 *Zmluvu, ktorá bola zradená bezprostredne po tom ako bola ustanovená, je potrebné si pripomínať.* 2.3 Gesto Ježišovo v jeho „hodine“: milovať až do krajnosti (*Jn 13,1-20*). 3. „STÁVAŤ SA EUCHARISTIOU“ DNES 3.1 Zsvätený život ako „eucharistický život“ 3.1.1 Zsvätený život, memoriál (spomienka) skrze poslušnosť 3.1.2 Zsvätený život „obeta“ skrze čistotu 3.1.3 Zsvätený život „spoločná hostina“ skrze chudobu 3.2 Salezián muž Eucharistie 3.2.1 Od slávania k pripodobneniu sa. 3.2.2 Od pripodobnenia sa k adorácii. 3.2.3 Od adorácie k uskutočňovaniu poslania. **Záver.**

7. jún 2007, Slávnosť Najsv. Kristovho tela a krvi

Drahí spolubratia!

Všetkých vás srdečne pozdravujem. Práve som sa vrátil z Brazílie (Aparecido), zo sídla 5-tej biskupskej konferencie Latinskej Ameriky a Karibiku, na ktorom sa zúčastnilo okrem mňa aj 13 saleziánskych biskupov a dve sestry FMA. Bola to mimoriadna skúsenosť Cirkvi, o ktorej sa vyjadrím pri inej príležitosti. Nateraz chcem len vyjadriť moje hlboké želanie, aby toto mimoriadne zhromaždenie mohlo dať skrze Cirkev – a nás saleziánov v nej – nádej a život národom tohto kontinentu. Kiež by Cirkev tohto kontinentu bola čoraz vernejšou a milujúcou učeníčkou Krista, plnou misijného nadšenia a odvahy. Dnes vám však chcem hovoriť o inej téme, ktorú meditujem už od minulého roku a mám ju veľmi na srdci, o Eucharistii.

Niektorí z vás si môžu pomyslieť, som si toho plne vedomý, že o Eucharistii sa už v posledných rokoch napísalo mnoho a pridávať k tomu ešte niečo navyše sa zdá nadbytočné. Istotne pamätáte, že už v jubilejnom roku 2000 don Vecchi napísal list na túto tému, „aby sme znovu objavili tajomstvo Eucharistie a jeho význam pre náš život a pre našu pastoráciu“¹. Chcem sa vám však zdôveriť, že už nejaký čas cítim naliehavosť znovu hovoriť o Eucharistii a povedať vám niečo aj o tom, čo ma znepokojuje. A moje motívy sú naozaj veľmi naliehavé.

1. NAŠE SLÁVENIE EUCHARISTIE

V týchto chvíľach je naša Kongregácia zaujatá návratom k donovi Boscovi, k tvorivému znovuobjaveniu jeho geniálnych charizmatických prvkov a k jeho výstižným pedagogickým intuíciam. Veľmi by som si však želal, aby sme popri tomto všetkom v

---

¹ JUAN E. VECCHI, „Questo è il mio corpo, offerto per voi“ (Toto je moje telo obetované za vás) v ACG 371 (2000), s. 5.

Kongregácii– stále lepšie a stále viac – prežívali slávenie Eucharistie, aby bola slávená pravidelne a s úctou, aby bola kontemplovaná v osobnej i komunitnej adorácii. Veď ako sa dá lepšie ohlasovať smrť Pánova pokiaľ on príde, ak nie tým, že jeme z tohto chleba a pijeme z tohto kalicha? Takto sa aj my stávame „chlebom, ktorý sa láme” pre bratov a pre mladých a „obetným nápojom”, aby mali život a mali ho v hojnosti (porov. 1 Kor 11,26). Ako prinášať účinnejšie našim mladým poznanie Boha, ktorý nás miloval ako prvý (porov. 1 Jn 4,8-9.19) a miloval nás tak bezhranične, až do krajnosti (porov. Jn 13,1)?

1.1 Eucharistia v súčasnom živote Cirkvi

Dar Eucharistie, prameň a vrchol života i poslania Cirkvi², „vždy nábožne strážený ako najvzácnejší poklad“³, sprevádzal a inšpiroval proces obnovy Cirkvi, ktorý sa uskutočňuje od II. Vatikánskeho koncilu až po dnes. A nemôže ani inak tomu byť, lebo „slávenie Eucharistie je centrom toho, čo dáva rast Cirkvi“⁴, „Cirkev“, vskutku, „žije z Eucharistie. Táto pravda nevyjadruje len každodennú skúsenosť viery, ale obsahuje v sebe synteticky jadro tajomstva Cirkvi“⁵

Ešte sa ani neskončil II. Vatikánsky koncil a pápež Pavol VI. už vydal encykliku *Mysterium Fidei* (3. september 1965) o doktríne a kulte Najsvätejšej Eucharistie: „Otcovia Koncilu – píše pápež –nemali nič väčšmi na srdci ako povzbudiť veriacich, aby sa s pevnou vierou a čo najväčšou láskou zúčastňovali aktívne na slávení tohto Najsvätejšieho Tajomstva”.⁶

Bolo to však počas dlhého magistéria Jána Pavla II., keď sme zaznamenali „mimoriadnu pozornosť na sviatosť Eucharistie“.⁷ V prvých rokoch svojho pontifikátu napísal apoštolský list *Dominicae Cenaе* (24. februára 1980), kde upozornil na „niektoré prvky eucharistického tajomstva a ich vplyv na toho, kto ho vysluhuje“.⁸ Neskôr „aby podčiarkol živú a spásonosnú prítomnosť v Cirkvi a vo svete“ Ján Pavol II. vyslovil želanie, aby sa z príležitosti veľkého Jubilea uskutočnil *Medzinárodný eucharistický kongres: „rok 2000“* – ako ho plánoval pápež – „bude intenzívne eucharistickým rokom“.⁹ Tri roky po jubilejnom roku, v roku 2003, vo svojej encyklike *Ecclesia de Eucharistia* (17. apríl 2003) pripomenul zase že „pohľad Cirkvi neustále obracia na svojho Pána, prítomného v Oltárnej sviatosti, v ktorej objavuje plnosť zjavenia sa jeho nesmiernej lásky.¹⁰ V nasledujúcom roku apoštolským listom *Mane nobiscum Domine* (7. október 2004) Ján Pavol II. určil celý rok na to, aby sa Cirkev „zvlášť usilovala žiť tajomstvo Najsvätejšej eucharistickej ... na cestách našich problémov a našich nepokojov, niekedy i našich hlbokých sklamaní“.¹¹ Medzinárodný eucharistický kongres, ktorý sa uskutočnil 10.-17. októbra 2004 v Guadalajare (Mexiko), pravidelné zhromaždenie biskupskej sinody na tému: „Eucharistia zdroj a vrchol života a poslania Cirkvi“, ktoré sa uskutočnilo vo Vatikáne od 2. do 24. októbra 2005 i Svetový deň mládeže v Kolíne od 16. do 21. augusta 2005, s cieľom napomôcť, aby sa Eucharistia stala „vitálnym centrom“ okolo ktorého sa mladí majú zhromaždiť, „aby podporili rast svojej viery a entuziazmu“¹² boli udalosti, ktoré poznačili tento rok Eucharistie, ktorým sa završoval proces započatý

² *Sacrosanctum Concilium*, č.10.

³ PAVOL VI., *Mysterium fidei*, (3 september 1965), č. 1.

⁴ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*.(17 apríl 2003), č. 21.

⁵ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*.(17 apríl 2003), č. 1.

⁶ PAVOL VI., *Mysterium fidei*, (3 september 1965), č. 2.

⁷ GIOVANNI MARCHESI, *L'Eucaristia: 'Sacramento della Carità'. L'Esortazione Apostolica postsinodale di Benedikt XVI.* v *La Civiltà Cattolica* 3764 (2007) s. 171.

⁸ JÁN PAVOL II., *Dominicae Cenaе*. (24. február 1980), č. 2.

⁹ JÁN PAVOL II., *Tertio millennio adveniente*, (10. november 1994), č. 55.

¹⁰ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č.1.

¹¹ JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 2.

¹² JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 4.

na prahu Koncilu a Jubilea“.¹³ Dve z týchto iniciatív „prirodzeného vývoja pastoračnej orientácie“, ktorú chcel Ján Pavol II. vtlačiť Cirkvi na začiatku tretieho tisícročia¹⁴, boli horlivo prevzaté a završené Benediktom XVI.

Na pláni Marienfeld, počas večerného bdenia 20. augusta 2005 pápež vyzýval mladých k adorácii tajomstva skôr než by ich pozval k sláveniu Eucharistie na nasledujúci deň. „Chlieb a víno – povedal pápež – sa premenia na jeho Telo a Krv. Premena sa však týmto nekončí, práve naopak, tu má len svoj začiatok, skrze ktorý má dospieť k plnosti. Telo a Krv sú nám dané, aby sme sa aj my premenili. My sami sa musíme stať Kristovým Telom, máme sa stať „pokrvnými“ Ježišovi Kristovi, lebo v nás prúdi jeho Krv... Adorácia (...) sa teda stáva zjednotením. Boh už nie je len Boh, oproti ktorému stojíme, Boh úplne iný a odlišný od nás. On je v nás a my sme v ňom“.¹⁵

Benedikt XVI., ktorý predsedal osobne v najvýznamnejších okamihoch biskupskej synody, vydal neskôr postsynodálnu Apoštolskú exhortáciu *Sacramentum caritatis* (22. februára 2007), aby znovu „poukázal na mnohoraké bohatstvo reflexií a návrhov, ktoré vyšli zo synodálnych zasadnutí (...) s cieľom jasne vyjadriť niektoré základné línie úsilia, ktoré by mali dať Cirkvi nové impulzy a eucharistickú horlivosť.“¹⁶

Okrem toho, že prijal a citoval vzácne a hlboké myšlienky synodálnych otcov, pápež chcel aby táto exhortácia bola v úzkom spojení s jeho prvou encyklikou *Deus caritas est*, v ktorej viackrát hovoril o sviatosti Eucharistie, aby podčiarkol jej súvis s kresťanskou láskou, tak vo vzťahu k Bohu ako aj k blížnemu: „Vtelený Boh nás všetkých priťahuje k sebe. Preto sa agapé stala aj jedným z označení Eucharistie. V nej Božia *agapé* prichádza k nám v telesnej podobe, aby naďalej pôsobila v nás a prostredníctvom nás“.¹⁷

Život Cirkvi v týchto posledných rokoch, zvlášť od Jubilejného roku, „bol nepochybne charakterizovaný silným úsilím návratu k Eucharistii“.¹⁸ Nemohlo tomu byť inak: „Eucharistia je Kristus, ktorý sa nám dáva, neustále nás buduje ako svoje telo... Eucharistia je teda konštitutívnym prvkom bytia a konania Cirkvi“;¹⁹ ak je pravda že „Cirkev žije z Eucharistického Krista, je ním živená a osvecovaná“,²⁰ tak potom je tak isto pravdou že „vďaka Eucharistii sa Cirkev dokáže vždy znovu zrodiť!“²¹ Cirkev nemôže zostať verná svojim koreňom a nemôže ďalej rásť a rozvíjať sa bez slávania Eucharistie: „nakoľko je živá eucharistická viera ľudu Božieho, natoľko hlboká je aj jeho účasť na živote Cirkvi“. A okrem toho „každá veľká reforma je viazaná nejakým spôsobom na znovuoobjavenie viery v eucharistickú prítomnosť Pána medzi svojim ľuďom“.²²

1.2 Eucharistia v súčasnom živote našej Kongregácie

“Aj pre nás” napísal pred rokmi don Vecchi, “osobná a komunitná, duchovná a apoštolská obnova (...) obsahuje presvedčené a radostné znovuoobjavenie bohatstva

¹³ Porov. JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 6-10. K náuke, ktorú predložil Ján Pavol II. si ešte môžeme pridať vzácne podnety Kongregácie pre posvätný kult a disciplínu sviatostí: *Redemptionis Sacramentum* (25. marec 2004): AAS 96(2004) s.549-601; *Rok Eucharistie: podnety a návrhy* (15. október 2004): Osservatore Romano (15. október 2004).

¹⁴ Porov. JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 4.

¹⁵ BENEDIKT XVI., *Homília v Kolíne*, Marienfeldská pláň v nedeľu 21. augusta 2005.

¹⁶ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 5.

¹⁷ Porov. BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 5.

¹⁸ Porov. BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 4.

¹⁹ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 14-15.

²⁰ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č. 6.

²¹ BENEDIKT XVI., *Homília z príležitosti zasadnutia na rímsku Katedru* (7. máj 2005): AAS 97 (2005), s. 752.

²² BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 6.

Eucharistie i zodpovednosti, ktorá vyplýva z jej slávenia”.²³ Osvojujem si tieto jeho slová a predkladám vám ich ako neodkladnú úlohu k tomu, aby sme mohli uskutočniť duchovný a apoštolský program nášho otca dona Bosca, ktorý nám, pevne dúfam, pomôže “znovu objaviť korene našej charizmy, cieľ nášho poslania a budúcnosť našej Kongregácie”.²⁴

V liste, ktorým som zvolal nastávajúcu Generálnu kapitolu som sa vám zdôveril s mojím želaním aby “dozrievalo presvedčenie, že Kongregácia potrebuje prebudiť srdce každého spolubrata apoštolským nadšením prameniaca z *Da mihi animas*” a takto znovu nadobudnúť “inšpiráciu, motiváciu a energiu na to, aby vedela odpovedať na očakávania Boha a na potreby mladých”.²⁵ Naše srdcia sa prebudia iba vtedy, ak dokážu skutočne cítiť vrúcnu lásku Boha pre svojich vyvolených, ba čo viac, prežívať ju spolu s ním. A k tomu niet rýchlejšej a účinnejšej cesty ako je slávenie Eucharistie, lebo “Eucharistia nie je len zdroj a vrchol života Cirkvi, ona je aj jej poslaním... nemôžeme sa zúčastňovať Eucharistickej hostiny bez toho, aby sme sa nedali strhnúť do uskutočňovania poslania, ktoré pramení v samom srdci Boha a chce dosiahnuť všetkých ľudí. Preto teda misijný rozmer je konštitutívnu súčasťou kresťana, ktorý žije z Eucharistie”.²⁶

Bez eucharistického života teda niet apoštolského života. Don Bosco, ako “muž Eucharistie”,²⁷ je pre nás najvyšším príkladom a rozhodujúcim dôkazom tejto skutočnosti: “on sľúbil Bohu, že až do posledného dychu bude patriť svojim mladíkom. A bolo to naozaj tak. Sviatostná účasť na Kristovej obete ho privádza k tomu, aby svoje apoštolské nadšenie a veľkodušné nadšenie venoval potrebám Kráľovstva”. Takto nám to napísal don Vecchi a dodal: “tento prvok, viac ako čokoľvek iné, nám zjavuje do akej miery bol život dona Bosca poznačený tajomstvom Eucharistie (...) je to vzťah s pastoračnou láskou, ktorú nám vyjadril slovami *Da mihi animas cetera tolle*. Tieto slová (...) sú predsavzatím a cestou života dona Bosca, v ktorom sa zjednocuje s Kristom obetujúcim svoj život Otcovi pre spásu mladých”.²⁸ Salezián, tak ako on, čerpá z Eucharistie “povzbudenie a podnety k tomu, aby bol v dnešných časoch, znakom veľkodušnej Božej lásky voči ľuďom”.²⁹ “Majte teda oči stále upriamené na dona Bosca – upozorňoval nás Ján Pavol II. – lebo on stále žil v Bohu a povzbudzoval komunity k jednote okolo Eucharistie”.³⁰

Ak nás to, že sa máme stať misionármi mladých, zanietеныmi pre ich spásu, povzbudzuje žiť eucharisticky, tak potom naše zasvätenie sa Bohu, naše zanietenie pre neho nás zaväzuje stať sa mužmi Eucharistie. Táto skutočnosť jasne vyplýva zo života zodpovedajúceho Eucharistii, ktorý sme povolani žiť³¹. Je to pochopiteľné: zasvätení ako “živá spomienka na život a pôsobenie Ježiša ako vteleného Slova v jeho vzťahu k Otcovi a k bratom”,³² žijú preto, aby uskutočnili *sviatostnú spomienku*, teda v plnosti účinku Kristovej obety, alebo lepšie, preto, aby boli *spomienkou* obetujúceho sa Krista, ktorý sa nám neustále dáva a skrze nás sa chce dávať všetkým. Sviatostná účinnosť eucharistickej spomienky sa neobmedzuje na to, že Ježiš sa dal nám (*pro nobis*), ale smeruje k tomu, a tu sa skutočne jedná o jej reálnu účinnosť, aby aj tí, ktorí sú na nej účastní dali svoj život jemu. Ako všetci pokrstení, ale osobitným a náročnejším spôsobom, rehoľníci “účasťou na eucharistickej obete, prameni a vrcholu celého

²³ JUAN E. VECCHI, “*Toto je moje telo obetované za vás*” v ACG 371 (2000), s. 4.

²⁴ PASCUAL CHÁVEZ, “*Da mihi animas, cetera tolle*”. *Charizmatická identita a apoštolské nadšenie*” v ACG 394 (2006), s. 6.

²⁵ PASCUAL CHÁVEZ, *Ibidem*.

²⁶ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 84.

²⁷ JUAN E. VECCHI, “*Toto je moje telo obetované za vás*” v ACG 371 (2000), s. 31.

²⁸ JUAN E. VECCHI, “*Toto je moje telo obetované za vás*” v ACG 371 (2000), s. 7.39.

²⁹ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 81.

³⁰ JÁN PAVOL II., “Posolstvo na začiatku XXV GK” v Akty 25. GK, 144: ACG 378 (2002) s. 117.

³¹ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 83.

³² JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), č. 22.

kresťanského života, obetujú Bohu svätú obetu a spolu s ňou i seba samých”;³³ a práve skrze obetu seba samých sa stávajú *živou spomienkou Krista*: odovzdanie ich života opakuje, a práve tým “pripomína”, Kristovu obetu. Zasvätení žijú eucharisticky nie natoľko tým, že sú často prítomní na slávení Eucharistie, ale tým, že obetujú svoj život pre druhých.

My saleziáni, nakoľko sme zasvätení, ktorí si zvolili Krista ako jediný zmysel svojej existencie, si nemôžeme neželať toto najplnšie existenciálne spojenie s ním, ktoré sa uskutočňuje práve obetovaním nášho života. Eucharistia je slávená vo sviatosti, keď prijímame dar Tela, ktoré Ježiš obetoval, a je slávená predovšetkým životom vždy vtedy, keď sa dávame telom a dušou iným, “je to každodenné viatikum a zdroj spirituality jednotlivca i celého Inštitútu. V nej každý zasvätený je povolaný žiť Veľkonočné tajomstvo Krista, spájajúc sa s ním v obete vlastného života Otcovi skrze Ducha”.³⁴

Drahí spolubratia, nedokážem si predstaviť nás zasvätených saleziánov ak nedokážeme nájsť v slávení Eucharistie a v adorácii pred ňou silu pre radikálne nasledovanie Krista poslušného, chudobného a čistého”.³⁵ Ako môžeme odpovedať na naše povolanie, osobné i komunitárne, ak nežijeme z Eucharistie a pre ňu?

1.3 Eucharistia v živote spolubratov

Mám dojem, a hovorím vám to v istej obave, že medzi nami nie všetci nastúpili na cestu, ktorú nám naznačuje Cirkev a Kongregácia v týchto rokoch. Zo štúdia správ z mimoriadnych vizitácií v provinciách, ako aj z mojich animačných návštev som sa dozvedel, že v rámci našej Kongregácie sa žije istý deficit eucharistického života. Je to zvláštna situácia, aj keď nie je úplne nová, don Vecchi ju vskutku už svojho času identifikoval a popísal.³⁶ Napríklad, keď hovoril o kvalite nášho komunitárneho slávania Eucharistie, naznačoval, že tu nastáva “zmätok, výstrelky spontánnosti, inokedy zase podceňovanie giest a symbolických úkonov. Často sa stáva, že sa Eucharistia slávi “čím rýchlejšie, a tiež, že nedeľa sa aj v našich komunitách úplne sekularizuje a pod.”³⁷

Ak toto moje zistenie je pravdivé, máme sa čoho obávať. Zaiste, toto nie je len náš problém, je to problém aj celej kresťanskej komunity. S hlbokou bolesťou to vyjadril aj Ján Pavol II., keď písal svoju encykliku *Ecclesia de Eucharistia*. Jej cieľom, okrem iného, totiž bolo, aby účinne prispela k rozptýleniu doktrinálnych nejasností a neprijateľných praktík, a aby Eucharistia mohla naďalej žiariť v celej kráse svojho tajomstva”.³⁸ V našom prípade, chýbajúci alebo nedostatočný eucharistický život naplno zasahuje základný prvok našej charizmy a saleziánskej pedagogiky, lebo sme “všetci (...) pri každej príležitosti povolani vychovávať k viere (...) a ideme s mladými, aby sme ich priviedli k osobe vzkrieseného Pána (S 34).

Vieme dobre, že pre dona Bosca “príťažlivosť a túžba po Eucharistii sú (...) miestom kde je možné objaviť korene viery a lásky, chuť pre nebeské veci a v konečnom dôsledku kráčať po stupňoch kresťanskej dokonalosti”. Ježiš, predovšetkým Ježiš v Eucharistii “vládne duchovnému životu dona Bosca i prostrediu, ktoré vytváral. Eucharistický Ježiš je ten Ježiš, s ktorým sa don Bosco denne zhováral pri svojej dennej návšteve každé poobedie v kostole, Ježiš pred ktorému v modlitbe odovzdáva svojich chlapcov, keď sa

³³ *Lumen Gentium*, č. 11.

³⁴ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), č. 95.

³⁵ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 81.

³⁶ Porov. JUAN E. VECCHI, “*Toto je moje telo obetované za vás*” v *ACG 371* (2000) s. 6-14. A 25.GK konštatuje „oslabenie viery, ktoré sa prejavuje oslabením života modlitby a vernosti denného slávania Eucharistie” (GG25, 54 v *ACG 378* (2002) s. 57).

³⁷ Porov. LUC VAN LOOY, “Slávenie Eucharistie našej komunity. Previerka kvality” v *ACG 371* (2000) s. 53.

³⁸ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č. 10.

dáva na cesty po meste, aby pre nich niečo vyžobral. Rozprávajúc sa s ním vo svojej starobe, keď sa už nevie naplno ovládať, don Bosco prezrádza svoje city a jeho omše sú často zmáčané slzami”.³⁹

Ako vychovávateľ, Don Bosco pozdvihol na “pedagogický princíp”⁴⁰ to, čo bolo presvedčením jeho viery a osobnej skúsenosti: “častá sv. spoveď, časté sv. prijímanie, denná sv. omša sú oporné stĺpy výchovy, ktorá má byť vzdialená od vyhrážok a trstenice. A s pedagogickou prezieravosťou dodáva: “nikdy nenúťte mladíkov zúčastňovať sa na svätých sviatostiach, len ich povzbudzujte a umožnite im ľahký prístup k nim”.⁴¹ Tieto princípy eucharistickej pedagogiky boli doslova uskutočnené na Valdoccu a neskôr sa stali všeobecnými pravidlami celého výchovného systému.⁴²

Deficit eucharistického života ktorý sa, podľa môjho názoru, môže skrývať a rásť v rámci pravidelného komunitárneho života a apoštolskej činnosti, niekedy až frenetickej, sa prejavuje na prvom mieste ako neschopnosť urobiť z Eucharistie “ústredný každodenný úkon každej saleziánskej komunity prežívaný ako sviatok ...” (S 88). Na druhom mieste sa prejavuje ako neschopnosť prežívať úžas z Božieho tajomstva”,⁴³ ktorý sa rodí ako trvalá kontemplácia jeho bezhraničnej lásky, zjavenej v eucharistickom Kristovi, ktorého “prítomnosť v našich domoch je pre nás synov dona Bosca, pohnútkou často sa s ním stretávať“ (S 88). „Eucharistické tajomstvo – obeta, prítomnosť, hostina – nepripúšťa redukcie a manipulácie. Je potrebné žiť ho v jeho integrite: aj ako liturgickú udalosť, aj v intímnom rozhovore s Ježišom hneď po prijatí Eucharistie, aj vo chvíľach modlitieb eucharistickej adorácie mimo omše. Vtedy sa pevne buduje Cirkev”.⁴⁴

Identifikovať príznaky zla neznamená ešte určiť pravú príčinu zla. Osobne som presvedčený, že chyby, ktoré robíme v našej eucharistickej praxi sú dané, v určitom zmysle, samou podstatou eucharistickej sviatosti, ale rastú a zostávajú v našom srdci. „Cirkev môže sláviť a adovať tajomstvo Krista prítomného v Eucharistii práve preto, že sám Kristus sa ako prvý daroval Cirkvi v obete kríža (...) tak aj my v každom slávení vyznávame tento primát Kristovho daru (...) on je od večnosti ten, ktorý nás miluje ako prvý“.⁴⁵ Tento jeho „primát, nie len chronologický, ale aj ontologický“, nás privádza do úžasu. Eucharistia je tajomstvo, lebo v nej sa nám zjavuje táto veľká láska (porov. Jn 15,13), láska tak božská a prekračujúca naše ľudské schopnosti, láska, ktorá nás prevyšuje a ponecháva nás v prekvapivom úžase. Aj keď si to málo uvedomujeme, zvyčajne máme ťažkosť prijať dar Eucharistie, Božiu lásku, ktorá sa nám zjavila v darovaní Kristovho tela (porov. Jn 3,16). Tento dar prevyšuje naše schopnosti a provokuje našu slobodu; Boh je vždy väčší než naše srdce a prichádza aj tam, kde by neprišli ani naše najodvážnejšie želania.

Z tohto dôvodu niektorí považujú takýto dar priam za nemožný, nerozumný a prehnaný, nechcú pripustiť, že Boh sa môže takto dávať a nachádzajú si rôzne dôvody preto, aby ho nemuseli prijímať v sviatostnom slávení a vyhýbajú sa tomu, aby ho kontemponali v tichej adorácii. Taká veľká láska nám robí aj strach, poukazuje na našu chudobu a biedu: naša hlboká potreba milovať nám nenecháva čas, ani energiu na to, aby sme sa nechali milovať. A tak radšej uprednostňujeme byť nadmieru zamestnaní, ponárame sa do prác a zamestnaní pre druhých, aby sme im dali veľa zo seba a oberáme sa takto o úžas vedomia, že sme milovaní Bohom. Keby sme si však uvedomili ten obrovský dar lásky, museli by sme sa cítiť a milovať ako veční dlžníci Boha, od ktorého lásky, adorovanej v kontemplácii a prijímanej vo sv. prijímaní, nebudeme nikdy oslobodení.

³⁹ PIETRO STELLA, *Don Bosco nella Storia della Religiosità Cattolica*. Roma: LAS 1981², s. 105. 107.

⁴⁰ PIETRO BRAIDO, *L'esperienza pedagogica di Don Bosco*, Roma, LAS 1988, s. 125.

⁴¹ PIETRO BRAIDO (ed.), *Don Bosco educatore*. Scritti e testimonianze. Roma: LAS 1997³, s. 262.

⁴² PIETRO BRAIDO, *Prevenire non reprimere*, Roma, LAS 1999, s. 259.

⁴³ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 41.

⁴⁴ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č. 61.

⁴⁵ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 14.

2. SPOMIENKA NA SKÚSENOŠŤ UČENÍKOV

Nesmieme sa tomu čudovať. Táto naša neschopnosť nie je niečo nové, naopak, je to niečo prirodzené pre tých, ktorí nasledujú Ježiša z blízka. Kto túto ťažkosť cíti - nie však ten, kto s ňou súhlasí a v nej zostáva – potvrdzuje sa ako opravdivý učeník, lebo len ten ju cíti, kto sa usiluje prijať Krista, v tele a krvi, ako nečakaný, nezaslúžený a nepochopiteľný dar.

Kto nám kedy povedal, že prijať Krista ako Chlieb života je pokojná a úplne samozrejماً skutočnosť, ktorá nás nemá vôbec vyrušiť, ktorá si nevyžaduje nijakú prípravu a nemá v nás nemá spôsobiť nijaké následky? Nič takéto! Toto nemá nič spoločné s tým, o čom nám hovorí Písmo v Novom zákone.

2.1 2.1 Prvý odchod učeníkov od Krista (Jn 6,66-71)⁴⁶

Štvrté evanjelium nám pripomína udalosť, ako sa Ježiš v kafarnaumskej synagóge prehlásil za chlieb z neba a ponúkol svoje telo ako opravdivý pokrm a svoju krv ako opravdivý nápoj (porov. Jn 6,55.59) a vtedy “mnohí z jeho učeníkov” po prvý krát, verejne vyjadrili svoju neschopnosť “stráviť tieto slová” (Jn 6,60)

Nezabúdajme na to, že v evanjeliu podľa Jána, učeníci neboli osobne povolani Ježišom ako napr. u Marka (Mk 2,1-11), ale začínajú nasledovať Ježiša, keď ide okolo nich a keď boli na neho upozornení Jánom Krstiteľom. Boli zvedaví kde býva (Jn 1,35-38). Začínajú v neho veriť až po svadbe v Káne, keď chýbalo víno a Ježiš svojím zázrakom zabezpečil, aby bolo vína v hojnosti pre všetkých (Jn 2,1-11). V každom prípade táto viera, zrodená na tejto slávnosti, zomrela, keď bola ohlásená iná slávnosť, nová a neuveriteľná, hostina, na ktorej Ježiš nebude len pánom domu, a ani len spoluhodovník, ale on sám sa stane pokrmom a nápojom na stole. Ježiš sa zjavuje už nie ako ten, kto dá jesť iným, ale ako ten, ktorý sa dáva na jedenie (Jn 6,55-56)

Tento Ježišov prekvapivý prísľub prichádza tesne po nasýtení zástupov, “asi okolo 5 tisíc ľudí” (Jn 6,10). Ježiš sa prezentuje v nasledujúci deň ako “chlieb života” (Jn 6,35) a sľubuje tým, čo ho budú jesť, že budú žiť večne (Jn 6,58). K nevere ľudí sa pripája aj pohoršenie jeho učeníkov a odchod mnohých.⁴⁷ Po prvý krát, a žiaľ nie jediný krát, Ježiš, Chlieb z neba, vyprovokoval roztržku medzi svojimi a vyprovokoval odchod mnohých: takto vidíme, že vernosť jeho nasledovníkov bola podrobená skúške, vo chvíli keď im Ježiš ohlásil dar svojho tela ako opravdivý pokrm a dar svojej krvi ako opravdivý nápoj. Učeníci, ktorí videli Ježiša ako rozmnožil chleby (Jn 6,9.13) a kráčal po mori (Jn 6,19), nemohli pochopiť, že večný život sa dosahuje skrze požívanie jeho tela. Zatiaľ čo Ježiš ohlasoval svoje vydanie sa, učeníci šomrú (Jn 6,61) a väčšina z nich odchádza (Jn 6,66).

Je to náhoda? Absolútne nie! Ježišova reč (Jn 6,60n), jeho obetovanie seba samého, bola vtedy– a zostáva aj dnes – skutočne náročnou prekážkou a skalou pohoršenia pre tých najbližších. Pre učeníka je totiž vždy ľahšie nasledovať Ježiša, než ho jesť, je mu prijateľnejšie sprevádzať ho, než ho mať za pokrm. Pre skutočných Ježišových učeníkov však nestačí, a nikdy nebude stačiť, len nasledovať svojho Učiteľa, Ježišov učeník sa

---

⁴⁶ V týchto reflexiách sa inšpirujem v diele JUAN J. BARTOLOMÉ, *Cuarto evangelio. Cartas de Juan*. Introducción y comentario, Madrid: CCS 2002, s. 226-227.

⁴⁷ Nepochopenie, či už ľudí (Jn 6,41-45) alebo učeníkov (Jn 6,60) sa stáva protestom a pohoršením. Je to pochopiteľné: Ježiš tri krát opakuje, že jeho telo treba jesť (Jn 6,54.56.58) a jeho krv treba piť (Jn 6,53.54.55), najmä toto druhé vyjadrenie je zvlášť pohoršujúce židov, krv je život, ktorým len Boh môže disponovať (porov. Gn 9,4; Lv 3,17; 17,10-16; Dt 12,16.23-25).

musí sýtiť jeho slovom a jeho telom. To, že Ježiš ponúkne vlastné telo ako opravdivý pokrm života je tvrdé a nepriateľné (Jn 6,51-58), je to až tak tvrdá reč, že preskúša našu schopnosť a ochotu vôbec ho ešte počúvať.

Evanjelista poznamenáva, že Ježiš poznal od začiatku neschopnosť viery mnohých svojich učeníkov (Jn 6,60.66). Osobné sklamanie, ktoré mnohí jeho učeníci prežili, najskôr opustením a potom aj zradou, Ježiš vysvetľuje teologicky. Tajomstvo nevernosti učeníka dostáva paradoxnú odpoveď: veria nie tí, čo chcú, ale tí, ktorým je to dané; viera a vernosť je účinok Božej milosti (Jn 6,64-65). A ešte viac pohoršujúce je to, že len obyčajné spoločenstvo s Ježišom, byť s ním, žiť spolu s ním, nestačí, v skutku vidíme, že medzi tými, ktorí zostali s Ježišom bol aj zradca. Ježiš to vedel (Jn 6,64; porov. Jn 13,27). Ten, ktorý mu nebol daný Otcom (Jn 6,65), ten ho (vy)dá (Jn 6,70-71) jeho nepriateľom. Osobné vyvolenie zo strany Ježišovej teda nie je zabezpečením učeníka proti jeho prípadnému odchodu.

Ale tam, kde sa odohralo opustenie, tam sa môže upevniť vernosť. Učeníci budú neschopní pochopiť a zostať verní, ak sa budú naďalej spoliehať na svoje istoty, na povrchné zdania. Uveria však len tí, ktorým to dal Otec (Jn 6,65): nebudú sa môcť cítiť pritiahnutí Ježišom, ani sa stať jeho spolustolovníkmi tí, ktorých neprivedol k Ježišovi Boh. Prijatť Krista ako darovaný chlieb je dar Otca; a len ten veriaci, ktorý vie, že je Božím darom Kristovi, môže jesť Kristovo telo a piť jeho krv bez toho, aby vystavoval riziku svoj život.

Milosť vernosti bola udelená len niektorým, malému počtu, Dvanástim,⁴⁸ ktorí zostali. Ich hovorca, Šimon Peter, uznáva, že nevedia kam by išli, zostáva pre nich – a hľa tu je najautentickejší motív viery – len Ježiš a jeho slová života, lebo len on sľubuje večný život (Jn 6,68). „My sme uverili a spoznali“ (Jn 6,69), hovorí Peter v mene všetkých; lebo poznať Ježiša a veriť v neho úzko spolu súvisí: poznávame ho veriac v neho, dôverujúc mu a len ten, kto dôveruje, zostáva verný. Vernosť nie je ovocím našej dobrej vôle a ochoty, nie produktom našich dobrých túžob, rodí sa z Božej vôle, z jeho lásky, ktorú má k nám od večnosti, ako prvý. Vernosť je možná len vtedy ak ju prijímame ako milosť.

2.2 Dvanásti opúšťajú Ježiša (Mk 14,17-31)⁴⁹

Vernosť, ktorá je sľúbená, nie je ešte vyskúšaná vernosť. V Kafarnaume sa Dvanásti rozhodli zostať s Ježišom, ale potom, aj keď upozornení na poslednej večeri, vzápätí v Getsemani ho „všetci opustili a utiekli“ (Mk 14,50). Usilovali sa teda zostať s tým, ktorý sa im ponúkol ako chlieb života, ale keď Ježiš reálne začal uskutočňovať svoj prísľub (Mk 14,22-25), bol nútený prehlásiť aj zradu jedného zo svojich učeníkov (Mk 14,17-21), trojnásobné zapretie iného (Mk 14,29-30) a pohoršenie a útek všetkých ostatných (Mk 14, 26-27).

Je skutočne tragické, a v tomto sú všetky štyri evanjeliá v zhode, že nevernosť učeníkov, jej predpoveď (Mk 14,17-21; Mt 26,20-25; Lk 22,14.21-23; Jn 13,21-30) a jej uskutočnenie (Mk 14,26-42; Mt 26,30-46; Lk 22,33-34.40-46; Jn 13,37-38) má vždy kontext poslednej večere (Mk 14,22-25; Mt 26,26-29; Lk 22,15-20). Je to vlastne kontext, v ktorom Ježiš začína uskutočňovať svoj prísľub dať sa ako chlieb a víno (Mk 14,22.24). Ohlásenie zrady v tomto kontexte, okrem toho, že spája Ježišovu smrť a Eucharistiu, dar života a dar chleba života, poukazuje na to, že odovzdanie sa na kríži je posledné a najťažšie zo všetkých pohoršení, ktorému musia čeliť jeho učeníci. Počas poslednej

---

⁴⁸ Je to po prvý krát, čo evanjelista spomína Dvanástich (Jn 6,67.70.71; 20,24), pričom v evanjeliu nie je spomínané ich vyvolenie a ani ich konkrétny zoznam. Toto sa nachádza u synoptikov (Porov. Mk 3,13-19; Mt 10,1-4; Lk 6,12-16).

⁴⁹ Porov. JUAN J. BARTOLOMÉ, *Jesús de Nazaret, formador de discípulos*. Motivo, meta y metodología de su pedagogía en el evangelio de Marcos. Madrid: CCS 2007, s. 219-263.

večere, teda prvého slávenia Eucharistie, boli srdcia učeníkov ponorené ešte do veľkej tmy, táto tma sa rozpadne len v hodine kríža (Jn 13, 1.27).

2.2.1 Nasledovanie Ježiša nás nechráni od možnosti zradiť ho

Evanjelista Marek, prvý kronikár utrpenia a smrti Ježišovej, rozpráva o Judášovej zrade v troch scénach, ktoré prezentujú rozpravu posledného dňa Ježišovho života (Mk 14,1-72). S prekvapujúcou neutrálnosťou nám rozpráva o pevnom Judášovom úmysle vydať Ježiša židovským autoritám a o Ježišovom definitívnom odhodlaní vydať samého seba. Plán vznikol u „Judáša Iškariotského, jedného z Dvanástich“, ktorý sa ponúka veľkňazom „aby im vydal Ježiša... a hľadal príležitosť na to, aby im ho vydal“ (Mk 14,10). Ježiš, „keď boli pri stole a jedli“ (Mk 14,18), skôr než ustanovil Eucharistiu (Mk 14,22-25), oznamuje, že v blízkych okamihoch bude zradený a označuje aj svojho zradcu. Potom v Getsemani, v hlbokjej noci, Judáš prichádza „so zástupom ozbrojeným mečmi a kyjmi“ a paradoxne zrádza Ježiš bozkom, ako keby bol jeho priateľom (Mk 14,43-49).

Úsilie zradiť Ježiša nezabránilo Judášovi zaujať svoje miesto pri stole s Ježišom. A na druhej strane ani to, že bol spolustolujúcim po jeho boku (Mk 14,18) a že si spolu s ním namáčal chlieb v miske (Mt 14,20) ho neodradilo od svojich zámerov (Mk 14, 45-46). Prekvapuje teda o to viac, že zatiaľ čo sa Judáš pripravuje na to, by Ježiša vydal, Ježiš vydáva seba samého svojim v rozlomenom chlebe a vo rozlievanom víne. Ak prítomnosť na prvej eucharistickej slávnosti nezachránila Judáša od zákernej snahy zradiť vlastného učiteľa, tak ani prítomnosť zradcu nezabránila Ježišovi vydať sa za všetkých. A toto nám hovorí, že dnes, tak ako včera, je možné byť účastní na Eucharistii a v rovnakom čase pestovať vo svojom srdci nepravosť a zlé úmysly. Aj Judáš jedného dňa nechal všetko, aby mohol byť s Ježišom (porov. Mk 3,13), ale potom skončil tak, že ho vydal jeho nepriateľom pre peniaze (Mk 14,11)

No zdá sa, že ešte horšie než zrada jedného, je neistota všetkých Ježišových učeníkov; keď prekonal začiatkové prekvapenie z Ježišových výrokov o zradcovi, sú si tak neistí vo svojej vernosti, že sa jeden po druhom pýtajú, či nie sú náhodou oni tí zradcovia. „Som to azda ja?“ (Mk 14,19). Na poslednej večeri teda všetci učeníci prijímajú chlieb, ktorý je jeho telom a víno, ktoré je krvou novej zmluvy (Mk 14,22-23), avšak aj napriek tomu jeden z učeníkov myslí na to, ako Ježiša zradiť a ostatní nie sú si istí vo svojej vernosti.

Táto Markova stať je skutočne šokujúca nie len preto, lebo nám rozpráva to, čo sa odohralo, ale predovšetkým preto, lebo zostáva aktuálnou aj dnes. Byť osobne vyvolený Ježišom ako jeho priateľ (Mk 3,13), sedieť s ním pri jednom stole, pri ktorom Ježiš dáva chlieb ako svoje telo, nie je ešte zárukou vernosti. Dvanásti, ktorí zostali s Ježišom, lebo ho porozumeli ako toho, ktorý má slová večného života (Jn 6,68), títo všetci si boli v onej noci, keď sa odohrala posledná večera, neistí. Pýtame sa: ako je možné, že byť s ním nestačí na to, aby sme zostali s ním? Ako to, že jesť s ním nestačí na to, aby sme zostali verní?

2.2.2 Sľubovať veľa Ježišovi neznamena, že ho nemôžeme zaprieť.

Nestačí ani veľkolepý sľub ako výraz entuziastickej lásky, lásky, ktorá je síce autentická, ale nie je dostatočne zrelá. Vskutku, hneď potom ako dojedli, keď už bola ustanovená Eucharistia, cestou na Olivovú horu, Ježiš oznámil Petrovi, že ho trikrát zaprie (Mk 14,26-31). Peter veľmi horlivo tvrdil, že tomu tak nebude a „to isté hovorili aj ostatní“ (Mk 14,31). Keď sa však Ježiš snaží, aby ich vopred upozornil, oni sa ešte prudšie stavajú proti jeho slovám zanietene tvrdia, že sú ochotní na všetko, aj na smrť spolu s ním. Najdramatickejšia vec je tá, že ten, čo najviac sľuboval, ten najhlbšie všetko poprel.

Peter, ktorý teraz nehovorí ako hovorca Dvanástich, podčiarkuje svoj osobný vzťah k Ježišovi: „... keby aj všetci ťa zapreli,... ja nie“ (Porov. Mk 14,29). Vo svojej sebaistote si

myslí, že môže sľubovať neochvejnú vernosť, jeho istota sa však premení na strach; miluje tak veľmi svojho Pána, že ani nechce počúvať a prijímať jeho predpovede: „aj keby som mal zomrieť, nezapriem ťa (Mk 14,31). Neodporuje už tomu, že Ježiš hovorí o sebe, že má zomrieť ako predtým (Mk 8,32), naopak, hovorí, že je disponovaný zomrieť s ním. Je ťažké predstaviť si väčšiu lásku (porov. Jn 15,13) a vernosť, ale práve tu je zvýraznená Petrova vzdialenosť od Ježiša. Ježiš vie, že Peter ho viac krát zaprie a Peter zase vytrvalo odmieta toto upozornenie. Učeník, ktorý sľubuje vernosť by mal pamätať na tento Petrov príklad a vziať si ponaučenie: vernosť nie ovocím toho, čo sľubujeme, ale milosti, lebo vernosť je skúška lásky až do krajnosti.

Svätý Marek evanjelista s magistralnou pôsobivosťou stavia do protikladu Petrove zapierania na nádvorí s Ježišovým vyznaním pred synedriom; zatiaľ čo Ježiš vyznáva a riskuje svoj život, Peter zapiera, aby si život zachránil. (Mk 14,50-52). Jediný učeník, ktorý ešte nasledoval Ježiša, nedokáže odpovedať na otázky niekoľkých sluhov. Ten, ktorý si myslel, že aj ako jediný nikdy neopustí Ježiša napokon skončí tak, že popiera aj to, že bol vôbec niekedy jeho učenikom. Peter teda predstavuje tých učenikov, ktorí zapierajú svojho Pána len aby nemuseli zaprieť seba samých (porov. Mk 8,34). To je však úplne iný postoj než je ten eucharistický.

2.2.3 Zmluvu, ktorá bola zradená bezprostredne po tom ako bola ustanovená, je potrebné si pripomínať.

Ježišove telo, ktoré bolo za nás vydané a jeho krv, ktorá bola za nás vyliata tvoria zmluvu a ohlasujú Božie kráľovstvo (Mk 14,24-25). Utvorenie zmluvy na večeri sa neobmedzuje len na tých, ktorí sú na nej účastní. Ježišova obeta je obeta za mnohých (Mk 14,24; Mt 26,28). Dvanásť boli prví, ale nie jediní.

Rozprava o ustanovení Eucharistie, ktorú nachádzame v evanjeliových tradíciách, nechcela, pre naše poučenie, mlčať o tom, že všetci tí, ktorí jedli a pili za stolom s Ježišom pri poslednej večeri opustili Ježiša hneď po nej (Mk 14,27.50). To, že prijali ako prví telo a krv svojho Pána ich ešte neurobilo veľmi vernými.

Ježišova cesta na Kalváriu sa nezačína okamihom jeho zajatia, ale vtedy, keď ho učenici opustia. Blízkosť kríža ukázala slabosť učenikov a ich motivácií pre nasledovanie Ježiša. Nikto nemôže nasledovať Ježiša a dať svoj život za neho, ak mu Ježiš nedaroval svoj život. Toto Dvanásť, ktorí jedli s Ježišom a požívali chlieb a víno v ktorých sa im daroval, ešte nevedeli. Budú si však na to spomínať po jeho smrti a zmŕtvychvstaní, že dať svoj život za neho je úloha toho kto prijal Ježišov život na eucharistickej hostine.

Práve toto je tá *spomienka*, ktorú treba konať (1Kor 11,24), spomienka na Ježiša, ktorú je potrebné udržiavať neustále živou, až dovtedy, kým sa nevráti (1Kor 11,26). *Konať túto spomienku* nie je len záležitosť slobodného rozhodnutia, ale Ježišov presný príkaz, ktorý dal predtým, než sa vydal za nás, tým, ktorí s ním jedli. Aj keď vedel, že učenici mu nebudú verní, napriek tomu ich zaviazal, aby uskutočňovali spomienku na neho a na jeho gesto. Toto Ježišove počínanie je naozaj veľmi zvláštne. Nečaká na to, aby učenici boli verní a aby im dal až potom svoj rozkaz. A tak aj tu vidíme, že ide o milosť: pre slávenie Eucharistie nemusíme byť dokonalí, stačí, že sa cítime milovaní Ježišom až do krajnosti.

2.3 Gesto Ježišovo v jeho „hodine“: milovať až do krajnosti (Jn 13,1-20).⁵⁰

Je to znovu Jánovo evanjelium, ktoré nám poskytne odpoveď. Je známe, jedinečné a dodnes ešte nie veľmi vysvetlené, že Ján vo svojom evanjeliu neuvádza slová ustanovenia

---

⁵⁰ Porov. JUAN J. BARTOLOMÉ, *Cuarto evangelio. Cartas de Juan*. Introducción y comentario. Madrid: CCS, 2002, s.283-289.

Eucharistie pri poslednej večeri. Ján sa vo svojej rozprave utrpenia zameral na naplnenie Ježišovej "hodiny" a jeho lásky až do krajnosti (Jn 13,1) "dávajúc prednosť pohľadu na vzťah jednotlivého veriaceho s Ježišom Kristom",⁵¹ vzťah ktorý je vyjadrený v Ježišovom geste umývania nôh svojim učeníkom "počas večere" (Jn 13,2). Evanjelista takto poukazuje na "zmysel ustanovenia Eucharistie (...) Ježiš sa skláňa, aby umýval nohy svojim učeníkom ako znak svojej lásky, ktorá ide až do krajnosti. Toto prorocké gesto predchádza jeho vydanie seba samého až na smrť na kríži".⁵²

Ježišovo počínanie, neočakávané a prekvapujúce,⁵³ môže byť vysvetlené len ním samým (Jn 13,6-20); a on aj vysvetľuje, skôr než by začal umývať nohy v dialógu s Petrom (Jn 13,6-11). Potom si sadne a ako učiteľ za stolom poučuje svojich učeníkov (Jn 13,12-20). Podľa Ježiša, jeho gesto naznačuje totálnu obeť seba samého, jeho lásku až do krajnosti voči svojim,⁵⁴ keď už prišla hodina jeho odchodu z tohto sveta k Otcovi (Jn 13,1). Láska k svojim učeníkom završuje jeho život, lebo on ho odovzdáva, darovaný život je dôkazom jeho bezhraničnej lásky. Umývanie nôh nie je nič iné ako obraz a znamenie tejto lásky v posledných okamihoch svojho života (Jn 13,1-5). A v skutku, Ježišovo počínanie, skôr než by bolo vyrozprávané (Jn 13,4-5) bolo definované konkrétnym skutkom lásky (Jn 13,1) a vernosti až do krajnosti (porov. Jn 10,17-18).

Pokorným skutkom služby voči svojim učeníkom Ježiš ustanovuje ich spoločenstvo⁵⁵: kto bude chcieť mať s ním podiel, bude sa musieť nechať obslúžiť ako pán od svojho Pána (Jn 13,9.14). "Spoločenstvo s Kristom", ktoré sa uskutočňuje v požehnaní kalicha a v lámaní chleba (1 Kor 10,16) je teraz prezentované ako "mať s ním podiel" (Jn 13,8). Cena, ktorú je potrebné zaplatiť, je tá, že sa necháme obslúžiť samotným Učiteľom a Pánom. Petrove námietky sú viac ako rozumné (Jn 13,8), aj napriek tomu, že naďalej nechápe a rozmyšľa len po ľudsky (Jn 13,7; porov Jn 7,24; 8,15). Peter sa usiluje odmietnuť Ježišovo gesto, ktoré sa mu zdá nevhodné a ponížujúce pre jeho Pána (Jn 13,6) a je v silnom protiklade s obrazom a túžbami, ktoré si o ňom vytvoril (porov. Mt 16,22). Ale kto si nenechá poslúžiť týmto nečakane ponížujúcim spôsobom – hovorí Ježiš – ten riskuje, že nebude mať s ním podiel (Jn 13,8). Učeník má prístup k dedičstvu svojho Pána, len ak sa nechá ním obslúžiť.

To, že Ježiš svoje slová myslí vážne je zrejmé z toho, čo dodáva: niekto môže byť umytí, ale nie očistení (1Kor 11,26), je tiež možné jesť s Ježišom a pozdvihnúť proti nemu päťu (Jn 13,18). Očistenie nie je automatické, je potrebné ho prijať, aj keď sa odohráva ako pokorujúce umývanie nôh. Kto sa nenechá očistiť Ježišom sluhom, kto ho neprijme takého aký je, teda takého akým sa chcel stať pre nás (Jn 13,20) ten si nezaslúži zostať s ním a bude vylúčený zo spoločenstva veriacich (Jn 13,27-30). Zradca zostáva nečistý, lebo je neveriaci, a neveriaci je preto, lebo neprijíma Ježiša ako dar (Jn 13,11; 6,64.70.71). Kto sa nenechal obslúžiť Ježišom, nezostal dlho v komunite, ba čo viac, hoci jedol chlieb z Ježišových rúk, diabol zostal jeho pokrmom (Jn 13,26-27a; porov. Lk 22,3)!

⁵¹ XAVIER LÉON-DUFOUR, *Condividere il pane eucaristico secondo il Nuovo Testamento*. Torino, Elledici 2005, s. 234.

⁵² BENEDIKT XVI., *Posolstvo XI*. Biskupskej synody na tému „Eucharistia. Živý chlieb pre pokoj sveta”. (22. október 2005), s.18.

⁵³ Umývať nohy bolo úlohou otrokov (1Sam 25,41), úloha tak ponížujúca, že kniha Levitikus ju nedovoľuje robiť otrokom židovského pôvodu (Lv 25,39); mohla však byť vyjadrením úcty k otcovi alebo učiteľovi (Bill I 707; II 557). Umývanie nôh spolustolujúcim bolo veľmi nezvyčajné, podobne ako to, že Ježiš obsluhoval svojich učeníkov počas večere (Jn 13,2.5).

⁵⁴ Vyjadrenie „miloval ich až do konca“ sa môže porozumieť v zmysle časovom, teda do posledného okamihu svojho života, ale aj kvalitatívne, až do krajnosti, dokonale. V každom prípade koniec vyjadruje vrchol jeho života a jeho lásky, milovať je, ak sa na to pozrieme spätne, synonymum všetkého Ježišovho konania počas jeho pozemského života a je aj vysvetlením jeho smrti, ktorá je tiež láskou (Jn 13,34; 15,9; 17 23; 19,28.30).

⁵⁵ XAVIER LÉON-DUFOUR, *Lectura del evangelio de Juan*. Vol. III: Juan 13-17. Salamanca: Sígueme, 1995, s. 50.

Iba ten, kto dovoľí Kristovi, aby sa mu daroval v Eucharistii, len ten, kto sa nechá obslúžiť svojím Pánom, bude jeho spoločníkom, nielen pri stole, ale počas celého života. Nie je teda náhodné, že až potom, čo Judáš odišiel z večere, Ježiš sa začal cítiť oslávený (Jn 13,31) a prikazuje svojim, aby sa milovali tak, ako ich on miloval (Jn 13,34-35). Ježiš dal svoj príkaz lásky len tým, ktorí sa nechali milovať až do krajnosti.

“Keď im umyl nohy a obliekol si odev” (Jn 13,12a), Ježiš si sadol (znak autority) a začal poučovať svojich učeníkov. Gesto, ktoré urobil nemá zostať exkluzívne jeho: je to vzor konania, norma pre vzájomné vzťahy medzi učeníkmi (Jn 13,12b-14). Ježiš ho nemyslel iba ako peknú spomienku, túžil, aby sa premenilo na zákon kresťanskej existencie. Gesto je viac ako znak, je to poukázanie na nový spôsob spoločného života Ježišových učeníkov: kto v ňom rozkazuje, ten slúži všetkým (Jn 13,15; 1 Jn 3,16).

Ten, kto vie o sebe, že je sluhom, nesníva o tom, že sa stane pánom; kto si je vedomý, že je poslaný nemôže sa vyhnúť tomu, aby sa nechal poslať, vzájomná služba nie je fakultatívna možnosť, ale je to povinná norma správania sa pre tých, ktorí boli poslaní Kristom (Jn 13,16). Bratská služba je aj radosťou kresťana, je to jeho blaženosť (Jn 13,17). Je pozoruhodné, že prvé blahoslavenstvo v Jánovom evanjeliu (Jn 20,29) sa viaže na skutočnosť *konať ako Ježiš*. Jeho jedinečné gesto sa má premeniť na zvyčajnú prax, práve preto, že to nie je príklad na napodobňovanie, ale dar, ktorý má byť prijatý. To *akým spôsobom* Ježiš koná vytvára povinnosť: Ježiš ako osoba, jeho gesto sa stáva normou pre nasledovanie v medziosobných vzťahoch v komunite. Komunita, ktorá sa zrodila z Ježišovho úkonu služby, nemôže zostať pri živote ak sa v nej neopakuje táto služba.⁵⁶

A tak slová synoptikov: “toto robte na moju pamiatku” (Lk 22,19; 1Kor 11,24), čiže eucharistická anamnéza, ktorá zaväzuje Cirkev vykonávať Ježišovo gesto, sa stávajú v Jánovom evanjeliu slovami “aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám” (Jn 13,14-15). Eucharistické gesto, ktoré sa má opakovať je vždy úplné darovanie života, ktoré pripomína lámanie chleba i služba bratom. Položím teda jednu odvážnu otázku: Prečo sa teda umývanie nôh nepresadilo ako eucharistická spomienka Pána až kým sa nevráti? Služba bratom je tiež veľmi účinný spôsob spomienky Krista. Žiť slúžiac bratom by mala byť druhá praktická forma spomienky na eucharistického Krista.

3. „STÁVAŤ SA EUCHARISTIOU“ DNES

Ján Pavol II. pripomenul všetkým rehoľníkom, že *Začať znovu od Krista*, je duchovný program pre Cirkev tretieho tisícročia,⁵⁷ ktorý „má byť v centre každého osobného i komunitného projektu“ a dodáva: „stretávajú ho a kontemplujú osobitne v Eucharistii, slávanej a adorovanej každý deň, v Eucharistii, ktorá je prameň a vrchol existencie a apoštolskej aktivity”.⁵⁸ Nechýbali mu k tomuto odporúčaniu dôvody. Okrem toho že „patriť stále viac Kristovi“, znovu začať od neho „znamená proklamovať, že zasvätený život je (...) *živou spomienkou spôsobu života a konania samého Ježiša*“.⁵⁹

A tak vám to chcem znovu zopakovať, že nijaká iná spomienka na Krista nie tak účinná ako tá eucharistická, len ona sprítomňuje toho, na ktorého si spomíname. Je to pravda že, v slávení Eucharistie a v adorácii“ my zasvätení nachádzame „silu pre radikálne

⁵⁶ Porov. RUDOLF BULTMANN, *Das Evangelium nach Johannes*. Gottinga, 1968¹⁰, s. 365.

⁵⁷ Porov. JÁN PAVOL II., *Novo Millennio Ineunte*, (6. január 2001), č. 29.

⁵⁸ JÁN PAVOL II., *Homília* na omši v deň oslavy Rehoľného života v Cirkvi (2. február 2001), č. 4.

⁵⁹ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista*. (19. máj 2002), č. 21.22.

nasledovanie Krista“. A nie len to. Tajomstvo Eucharistie „každodenné viatikum a zdroj spirituality jednotlivca a inštitútu,⁶⁰ nás približuje k Ježišovej obetavej láske. My neprijímame Vtelené slovo iba v nejakej statickej podobe, mali by sme byť preniknutí jeho dynamikou“.⁶¹ Uskutočňovať Eucharistiю nás vyzýva „žiť Veľkonočné tajomstvo Krista, spájajúc sa s ním v obete nášho vlastného života“, sme teda pozvaní zjednocovať sa s ním, vytvárajúc našim obetavým a odovzdávajúcim sa životom živú spomienku Krista. „Veď účasťou na obete kríža kresťan komunikuje s darujúcou sa láskou Krista a stáva sa schopný žiť túto lásku vo všetkých svojich postojoch a v životnom správaní“.⁶² Don Bosco to vyjadroval slovami, ktoré sú pre nás tak drahé: „Pre vás študujem, pre vás pracujem, pre vás sa posväčujem“. Napokon „v samotnom kulte, pri prijímaní eucharistie je obsiahnuté to, že sme milovaní, a že máme milovať. Eucharistia, ktorá sa nepremieta do konkrétne praktizovanej lásky je len čiastočná, nekompletná, a teda znehodnotená“.⁶³ „Stávať sa Eucharistiou, teda byť darom lásky pre iných“,⁶⁴ to je „základný príspevok, ktorý Cirkev od nás čaká“.⁶⁵ Nebudeme môcť dať tento príspevok Cirkvi, ak nežijeme sláviac eucharistiю a ak sa nestávame eucharistiou; Eucharistia je základom každej formy svätosti (...) Veď toľko svätých dosiahlo svätosť svojho života práve vďaka Eucharistickej úcte“.⁶⁶ K týmto svätcom môžeme nepochybne priradiť aj dona Bosca.

Pre lepšiu animáciu toho, aby sme *znovu začali od Krista v Eucharistii* našu cestu k svätosti, ktorá je „našou základnou úlohou“⁶⁷ a „najvzácnejším darom, aký môžeme ponúknuť mladým“ (S 25), dovoľte mi ešte poslednú reflexiu o podstate rehoľného života a o eucharistickej existencii.

Zasvätený život vyžaruje svoju identitu keď sa v jeho skutkoch odzrkadľuje *živá spomienka Ježišovho spôsobu života a konania*. Ak pre rehoľnú osobu je typické žiť tieto evanjeliové hodnoty v rovnakej forme ako ich žil Ježiš, tak je dobré podčiarknuť, že tohto Ježiša, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, stretávame v Eucharistii: teda „Eucharistia je zo svojej povahy centrom zasväteného života - osobného i v spoločenstve“.⁶⁸ Navyše, mohli by sme povedať, že zasvätený život má svoju formu bytia, ktorá je plne eucharistická, ak je totiž skutočne tým, čím má byť. V Eucharistii zasvätení stretávajú svoj vzor a plné uskutočnenie základných požiadaviek ich života.

3.1 Zasvätený život ako „eucharistický život“

„V tomto rámci“ (eucharistickej spirituality a každodenného života) – a tu citujem poslednú synodu o Eucharistii – „žiari prorocké svedectvo zasvätených mužov a žien, ktorí nachádzajú v slávení Eucharistie a v jej adorovaní silu pre radikálne nasledovanie Krista, poslušného, chudobného a čistého. Zasvätený život tu má svoj prameň kontemplácie, svetlo pre apoštolskú a misijnú aktivitu, tu nachádza najhlbšie dôvody svojho úsilia pre chudobných a vytlačených na okraj e záruku reality Kráľovstva.

Tento synodálny výrok o Eucharistii nehovorí predovšetkým o sviatosti ako takej, ani o jej liturgickom slávení, ale o tom, že v nej nachádzame živého a prítomného Ježiša Krista, existujúceho v rámci Veľkonočného tajomstva. V tomto zmysle môžeme plnšie porozumieť tvrdenie Jána Pavla II., že Kristova Eucharistia „nie ako jeden spomedzi

⁶⁰ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), č. 95.

⁶¹ BENEDIKT XVI., *Deus Caritas est*. (25. december 2005), č.13.

⁶² BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č.82.

⁶³ BENEDIKT XVI., *Ibidem*.

⁶⁴ Card. JOSÉ SARAIVA MARTINS, „Eucaristia: ‘Sacramentum sanctitatis’: *Osservatore Romano*. (9. máj 2007), s. 5.

⁶⁵ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č.81

⁶⁶ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 94.

⁶⁷ Porov. JÁN PAVOL II., „Príhovor účastníkom 25. Generálnej kapituly“, *ACG 378* (2002) s. 138.

⁶⁸ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), č. 95.

cenných darov, ale ako dar par excellence, lebo je to Kristov dar seba samého, jeho osoby v jej svätej ľudskosti“.⁶⁹

Podľa odporúčania synody vás teda pozývam kontemplovať základné prvky zasväteného života skrze perspektívy Eucharistie, skrze obraz, ktorý je jednoduchý, ale aj podmanivý. Je to obraz srdca. Profesia evanjeliových rád ako srdce zasväteného života, bije na dvojitý pohyb bratstva (systolia) a poslania (diastolia), ktoré obe prežívame podľa rôznych chariziem. Zdá sa mi, že tu nachádzame veľmi hlbokú a významnú podobnosť s Eucharistiou ako „srdcom života Cirkvi“,⁷⁰ a „srdcom“ zasväteného života, ktoré spočíva v zložení sľubov podľa evanjeliových rád. Ako hovorí Ján Pavol II. „Sv. omša (Eucharistia) je súčasne a neoddeliteľne obetnou pamiatkou, v ktorej pretrváva *obeta* kríža, a posvätnou hostinou účasti na Pánovom tele a jeho krvi“.⁷¹

3.1.1 Zasvätený život, *spomienka* skrze poslušnosť

Živá *spomienka* Ježišovho spôsobu života a konania, zasvätený život, je živou tradíciou života a posolstva Spasiteľa“.⁷²

Pojem *spomienka* (memoria), ako vieme, neoznačuje len „opakovanie“ nejakej udalosti a nie je ani jednoduchým „spomenutím si“ na ňu, ale je jej sprítomnením a aktualizáciou. Naša západná mentalita len s ťažkosťou prijíma aktualizáciu nejakej udalosti, aj keď sa javí ako základný pojem pre pochopenie zmyslu akéhokoľvek sviatku v tradičných kultúrach.⁷³

Spomienku ako „aktualizácia udalosti“ sa môže javiť istým spôsobom ako „mýtické“ porozumenie skutočnosti, akoby sa dejiny spásy nezakladali na jedinečných a neopakovateľných udalostiach, do ktorých patrí na prvom mieste Pánova smrť (porov. Hebr 7,27;9,12;10,10). Bolo by lepšie hovoriť nie o „udalosti, ktorá sa aktualizuje“ ale o živej reálnej prítomnosti, o protagonistovi tejto udalosti, o Ježišovi Kristovi, ktorý zomrel a bol vzkriesený. Zasvätený život teda môže byť *spomienkou* Ježiša Krista len vtedy, keď sprítomňuje, vo všetkých časoch a na všetkých miestach, tú istú *formu* života. A toto je presne jadro zasvätenej poslušnosti a to, čo don Bosco vyjadroval svojím známym výrokom: „Ja som vždy kňaz...“

Pozorné čítanie apoštolskej exhortácie *Vita consecrata* nám odhaľuje, že centrom a ťažiskom evanjeliových rád je poslušnosť. Toto vyplýva zo svedectva biblickej tradície. V Starom zákone stretávame poslušnosť ako principiálny výraz viery: veľkí veriaci sú v konečnom dôsledku veľkí v poslušnosti. Na prahu Nového zákona stretávame Máriu, tú, ktorá uverila a naplno prijala spoluprácu s Bohom na jeho projekte spásy. A predovšetkým, celý Ježišov život, od svojho vtelenia (porov. Hebr 10,5.7; Jn 6,38) cez jeho poslanie (porov. Mk 1,38; Lk 4,43; Jn 4,34) a zvlášť jeho utrpenie (porov. Mk 14,36; Jn 12,27-28; Hebr 5,7-9) je neustálou cestou dokonalej poslušnosti.⁷⁴

Okrem toho, podľa *Vita consecrata*, aj panenstvo aj chudoba sú istým spôsobom dôsledkom poslušnosti: „Ježiš dokonale poslušný (...) v postoji závislosti od Otca – i keď potvrdzuje dôstojnosť a svätosť manželského života, predsa sám berie na seba panenský

⁶⁹ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. Lettera Enciclica sull'Eucaristia nel suo rapporto con la Chiesa. 17 aprile 2003, 11.

⁷⁰ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), 95.

⁷¹ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č.12. Pápež cituje text *Katechizmu katolíckej Cirkvi*, č. 1382.

⁷² JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), 22.

⁷³ Porov. MIRCEA ELIADE, *Lo Sagrado y lo Profano*, Madrid, Paidós 1998, s. 53-85.

⁷⁴ Porov. JUAN J. BARTOLOMÉ, „La obediencia de Cristo, filiación probada“: in *Vida Religiosa* 94 (2003) s. 38-45, preukázal ako poslušnosť Otcovi je evanjeliový pojem, ktorým môže byť vysvetlené celé tajomstvo Ježišovej osoby a všetko to, čo vykonal.

spôsob života, a tak zjavuje vznešenú hodnotu a tajomnú duchovnú plodnosť panenstva. Výrazom jeho úplnej vernosti Otcovmu plánu je aj odpútanie sa od pozemských dobier (...) *Hĺbku jeho chudoby* možno vidieť v jeho dokonalom obetovaní Otcovi všetkého, čo vlastní“.⁷⁵

Spomienka teda nie je len jednoduché opakovanie Ježišových slov „Toto je moje telo obetované za vás“ počas liturgického slávenia a nespočíva ani len v znovu uskutočnení udalosti, ktorá sa stala raz pre všetky časy, sviatostným spôsobom. Spomienka sa sprítomňuje v Eucharistii (slávením Eucharistie) a stáva sa živou spomienkou jeho spôsobu života a konania (keď sa stávame Eucharistiou). Toto predĺženie totálneho odovzdania sa Krista v živote každého zasväteného sa uskutočňuje skrze sľub poslušnosti. Tento sľub najlepšie vyjadruje naše totálne darovanie sa Bohu, v ktorom sa napokon odovzdanosť Bohu stáva tak silnou, že nemáme už iný záujem než sa zjednocovať s Otcovou vôľou. Eucharistická spiritualita teda nie je len slávenie plné okrás a posvätnéj úcty vo Oltárnej sviatosti. Je to spiritualita, ktorá má prejsť do života poslušnosti, tam, kde sa skutočne koná *spomienka* na Krista a my sa stávame jeho živou spomienkou.

3.1.2 Zasvätený život „obeta“ skrze čistotu

Druhý veľký rozmer Eucharistie je obeta. Nie je tu teraz miesto, aby sme vstúpili do veľkej diskusie o tom, či pokoncilová reforma zatienila, ba dokonca vytlačila do úzadia obetný charakter slávenia Eucharistie.⁷⁶

Biblické svedectvá, či už v tradícii synoptikov alebo v tradíciách sv. Pavla, sa zhodujú v tom, že

- Ježiš ustanovil paralelu medzi lámaním chleba a svojím telom (*Mk 14, 22; Mt 26,26; Lk 22,19; 1Kor 11, 24*).
- Ježiš zdefinoval vzťah medzi vínom (ktoré sa malo vypiť počas veľkonočnej večere) a svojou krvou, dodajúc, že skrze túto krv sa uskutočňuje Nová zmluva (*Mk 14,24; Mt 26,28; Lk 22,20; 1Kor 11,25*).
- Prítomnosť výrazu *pre (vás, za vás)* v piatich textoch upozorňuje „pre koho“ bolo telo vydané a krv vyliata (*Mk 14,24; Mt 26,28; Lk 22,20*).⁷⁷

Súčasná polemika o obetnom rozmere Eucharistie – odvodenom samozrejme od Veľkonočného tajomstva – nám prináša obohacujúce poznanie: nie utrpenie, ale láska je centrom vykúpenia, ako dielo Otca, skrze Krista, v Duchu Svätom: Ježiš dáva svoj život ako maximálny výraz svojej lásky, ako svoj najväčší dar! „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“. (Jn 15,13).

Zvykne sa hovoriť, že Eucharistia je spomienkou smrti a zmŕtvychvstania Pána, toto však nie je presné, ak si uvedomíme prvú Eucharistiú na poslednej večeri. Vskutku to nebola *anamnesis*, spomienka, ale *prolepsis*, anticipácia: predchádzala, aby dala plný zmysel tomu, čo sa stane na Golgote. „Tomuto úkonu obety dal Ježiš trvalú prítomnosť skrze ustanovenie Eucharistie počas poslednej večere. On anticipuje svoju smrť a zmŕtvychvstanie dajúc už v tej chvíli svojim učeníkom seba samého v chlebe a víne, svoje telo a svoju krv ako novú mannu“.⁷⁸

⁷⁵ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), 22.

⁷⁶ Tieto mienky majú svoj pôvod v dejinách evanjelickej teológie. Porov. P. STUHLMACHER, *Jesús de Nazaret – Cristo de la Fe*. Salamanca, Sigueme 1996, s. 90.

⁷⁷ Porov. JOACHIM JEREMIAS, *Abba. El Mensaje Central del Nuevo Testamento*, Salamanca, Sigueme 1993⁴, s. 270.

⁷⁸ BENEDIKT XVI., *Deus Caritas est*. (25. december 2005), č.13.

Bez slávenia poslednej večere by sme nemali ten najsilnejší a bezprostredný dôkaz toho, aký zmysel dal samotný Ježiš svojej smrti. Povedané inak „nekrvavá obeta“ (lásky) *predchádza* krvavú obeť (Ježišova smrť na kríži). Tento základný prvok Eucharistie – jej obetný charakter ako najvyšší výraz Ježišovej lásky k nám, je v intímnom vzťahu so zasvätenou čistotou.

Človek je povolaný realizovať sa v láske a toto v plnom zmysle vyjadruje totálne darovanie tela. Zvyčajná forma tohto darovania tela je sexualita, telo je v nej protagonistom, pričom tu stále hrozí nebezpečenstvo, že darovanie tela nie je darovaním celej osoby a tým sa zo sexuality stáva klamstvo, lebo darovanie seba zo svojej podstaty vyžaduje byť jedinečným a exkluzívnym.⁷⁹ Sexuálne darovanie sa navzájom nie je však jediným spôsobom lásky, v ktorom sa odovzdáva telo. V Ježišovi nachádzame eucharistické odovzdanie tela ako najhlbší výraz lásky, lebo tu je telo znakom a nástrojom odovzdania sa osoby, pravého protagonistu lásky a je to darovanie sa bez ohraničenia: je pre mnohých, pre všetkých. Ježiš nežije svoju lásku a svoje totálne darovanie sa v rámci sexuality, ale v rámci eucharistie.

Hľa, tu je pre nás zasvätených špeciálna cesta, ktorou naplno žijeme našu lásku a naše dôsledné odovzdanie sa v tejto oblasti zahŕňa v sebe, že sa zriekame toho, aby sme dali naše telo a naše city jedinej osobe preto, aby sme sa mohli dať totálne všetkým. Bez pochyby, aj tu podstupujeme nebezpečenstvo podobné tomu v sexuálnej oblasti: tam je možné odovzdať telo bez toho, aby sme odovzdali osobu, tu sa môže falošne odovzdať osoba bez toho, aby totálne darovala celé svoje telo, bez toho aby sa obetovalo a opotrebovalo aj fyzicky, čo je autentickým a neodmysliteľným výrazom lásky prežívanej v Eucharistii.

Týmto spôsobom sa realizuje dvojitý rozmer zasvätenej čistoty: *systolia* bratskej lásky a *diastolia* totálneho odovzdania sa v realizácii poslania. „V Eucharistii zasvätená čistota nachádza inšpiráciu a posilnenie pre svoje totálne darovanie sa Kristovi“,⁸⁰ Eucharistia je aj prameň a vrchol života a poslania Cirkvi, lebo „si nemôžeme ponechať len pre seba lásku, ktorú slávime v tejto sviatosti. Samotnou svojou povahou si vyžaduje, aby sme ju odovzdávali všetkým“.⁸¹ Láska v obidvoch svojich rozmeroch, ako *agapé*, ktorá neignoruje realizáciu *erosu*, ale ktorá ho prijíma tak, aby sa premenil na lásku viditeľnú a citovú. Takto láska nezostáva len objektom viery, lebo by zostala neviditeľnou.⁸²

3.1.3 Zasvätený život ako „spoločná hostina“ skrze chudobu

Napokon sa pozrieme na zasvätený život z perspektívy Eucharistie ako *hostiny*. Z antropologického hľadiska je to jedna z najsuggestívnejších biblických tém: jest pospolu znamená pre tradičné kultúry vo všetkých zemepisných rozmeroch jednu z najintenzívnejších a najvýznamnejších skúseností spolužitia i bratstva: spoločenstvo pri stole je spoločenstvo života.⁸³

Jedna z najcharakteristickejších črt Ježišovho pôsobenia bola práve táto skúsenosť: jest spoločne, s chudobnými, s ľuďmi vytlačenými na okraj spoločnosti, predovšetkým

⁷⁹ Porov. BENEDIKT XVI., *Deus Caritas est*. (25. december 2005), č. 6.

⁸⁰ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 81.

⁸¹ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 84.

⁸² V popise týchto aspektov je prvá encyklika Benedikta XVI. veľmi bohatá. Chcem pripomenúť len dva texty, ktoré vyjadrujú vzťah medzi *erosom* a *agapé*, teda medzi dvoma dimenziami lásky: „O čo viac obe – i keď v rozličných dimenziách – nachádzajú správnu jednotu v jedinej skutočnosti lásky, o to viac sa uskutočňuje pravá povaha lásky ako takej. (...). Avšak tam, kde sa dve dimenzie úplne oddelia jedna od druhej, vzniká karikatúra, alebo prinajmenej zúžená, zredukovaná podoba lásky.“ (BENEDIKT XVI., *Deus Caritas est*. (25. december 2005), č. 7-8)

⁸³ JOACHIM JEREMIAS, *Abba. El Mensaje Central del Nuevo Testamento*, Salamanca, Sigueme 1993⁴, s. 259-260.

s mýtnikmi a hriešnikmi (Lk 5,29-30;15,2). Vytvárať spoločenstvo pri stole s nábožensky a morálne diskreditovanými osobami bolo pre veriacich Židov zakázané. Ježiš však týmto chcel poukázať, že Boh má radosť z toho, že môže poskytnúť spásu aj hriešnikom a darovať im svoje odpustenie.⁸⁴

Nielen v Ježišovom *konaní* nachádzame hostinu ako výraz spásonosnej blízkosti Boha, vidíme ho aj v jeho *kázaní*, predovšetkým v podobenstvách ako privilegovaných obrazoch kráľovstva (Mt 8, 11; 22, 1-14; Lk 12, 35-57; 14, 12-24; 15, 23-32; 19, 5-10). Je v nich jeden základný údaj, ktorý len ťažko nájdeme v iných Ježišových gestách a tým je absolútna nezištnosť Božia v pozvaní na hostinu. Nikto nie je hodný mať na nej účasť, preto najlepším postojom je postoj *dieťaťa* (porov. Mk 10,15), ktoré prijíma s radosťou a vďačnosťou to, čo sa mu dáva, lebo vie, že si to nezaslúži; vzťah *chudobného, úbohého, zabudnutého*, toho čo stojí na námestí a na okraji ciest, lebo nemá kde bývať (porov. Lk 14, 21; Mt 22, 8-10).

Avšak ten, kto je naviazaný na strohé predpisy spravodlivosti sa pohorší a ani nechce vstúpiť na hostinu, ktorá je oslavou brata, ktorý sa vrátil (porov. Lk 15,25-32) alebo má toľko iných povinností, že pyšne odmietne tak veľkodušné ale pre neho tak nevhodné a nepohodlné pozvanie (porov. Lk 14,18-20)

Rozmer hostiny, vo svojom pravom význame, poukazuje v rehoľnom živote na rozmer chudoby, ktorá sa nevníma ako situácia nedostatku základných dobier alebo ako ich zrieknutie sa, ale ako otvorenie sa k spolúčasti na tom, čo sme a čo máme, ako prežívanie niečoho totálne veľkodušného. Všimnime si, že prvá rozprava ustanovenia Eucharistie (1Kor 11,17-34) má svoj vitálny kontext (Sitz im Leben) v situácii komunity, ktorá slávila Pánovu večeru bez toho, aby sa poskytovali dobrá jednotlivcov do spoločnej účasti. Korintčania sa takto veľmi vzdialili od ideálu prvej komunity, ako nám ju opísal evanjelista Lukáš v Skutkoch, keď „všetci, ktorí uverili boli pospolu a mali všetko spoločné (...) Každý deň spolu navštevovali chrám a lámali chlieb po domoch ..... „ (Sk 2, 44. 46; porov. 4,32).

Chudoba zasvätenej osoby nevyjadruje nejaký typ pohrdania a odporu voči materiálnym veciam, ani nevyznáva, že nemať nijakú vec je ideálny stav, ktorý máme dosiahnuť, ako tomu je v niektorých východných spiritualitách. Chudobný, lebo veriaci, prijíma s jednoduchosťou a skromnosťou Božie dary a nenecháva si ich len pre seba, ale v láske dáva na nich účasť aj iným a to v dvojitom prúde: vo vnútri bratskej komunity totálne dáva k dispozícii všetky svoje dobrá, mimo komunity, navonok, pozýva všetkých, najmä tých najchudobnejších a najopustenejších, hriešnikov a bezvýznamných ľudí, k účasti na hostine kráľovstva. Nie je to pozvanie zisťné, určené priateľom a príbuzným (cf. Lk 14, 12-13; Mt 5, 46-47) ktoré by sa mohlo vrátiť. Nebolo by na ňom nič zlé, ale nie je to ten evanjeliový znak, nevyvoláva to uzdravujúce pohoršenie, lebo to robia aj pohanovia (Mt 5,47). Evanjeliová chudoba sa stáva *slobodou* ísť pozvať všetkých, aj tých najvzdialenejších na hostinu Kráľovstva, misijný zápal sa rodí len v srdci chudobného, ktorý „nemá, čo stratiť“ a všetko môže získať... pre Krista a pre jeho Kráľovstvo.

3.2 Salezián muž Eucharistie

Medzi tajomstvom Eucharistie a zasväteným životom existuje teda intímny vzťah, v ktorom sa tieto dve skutočnosti nemôžu od seba oddeliť, bez toho, aby nestrácali svoj zmysel. Zasvätený, ak chce vytrvať vo svojom zasvätení, musí sa stať človekom Eucharistie, rehoľné zasvätenie má v sebe „eucharistickú štruktúru: je totiž totálnym darom seba“ a práve preto zostáva „úzko spojené s eucharistickou obetou“.⁸⁵

⁸⁴ Porov. JUAN J. BARTOLOMÉ, *La Alegría del Padre*. Estudio exegético de Lc 15. Estella: Verbo Divino, 2000.

⁸⁵ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista*. (19. máj 2002), č. 26.

Keď sme si už poukázali na to, ako je Eucharistia centrálnou skutočnosťou pre každého jedného z nás a pre našu Kongregáciu, chcel by som teraz naznačiť, aj keď len stručne, na to, ako Eucharistia „každodenné viatikum a zdroj spirituality“,⁸⁶ formuje „eucharistický spôsob existencie“, nakoľko umožňuje naše pripodobnenie sa Kristovi a robí nás eucharistickými osobami. Vyjdem z vnútornej dynamiky samotnej sviatosti, ktorá nás vedie od *slávenia* rítu k *pripodobneniu sa* tajomstvu; od *skutočného* odovzdania sa, najintenzívnejšieho dávania sa akým je obeta vlastného života, až k *adorácii* Krista ukrižovaného a zmŕtvychvstalého prítomného v Eucharistii; od *kontemplácie* Krista, ktorý sa odovzdal až k *poslaniu* premeniť sa na rozlomený chlieb pre druhých.

3.2.1 Od slávenia k pripodobneniu sa.

V Eucharistii „centrálnom každodennom úkone každej saleziánskej komunity (S 88), „sa zjavuje plán lásky, ktorý riadi celé dejiny spásy (porov. Ef 1,10; 3,8-11). V nej sa Boh Trojica, ktorý je láska (porov. 1Jn 4,7-8) naplno zúčastňuje našej ľudskej prirodzenosti. V chlebe a víne (...) je celý božský život, ktorým sa k nám približuje a skrze sviatosť sa nám aj dáva (...) Ide o totálne nezaslúžený dar, ktorý zodpovedá Božím prisľubom, naplneným nad všetky očakávania“.⁸⁷

Kto slávi Eucharistiu, nielen s úžasom a vďakou vyznáva absolútny primát Krista ako daru, ale aj umožňuje svojmu Pánovi, aby vstúpil do jeho života, teda „aby sa nechal strhnúť Božou láskou“.⁸⁸

V eucharistickom Kristovi sa nezmocňujeme nejakej abstraktnej idey, ani neprijímame nejaký životný program, ale máme v ňom „Nieкого s kým pestujeme silný osobný vzťah, ktorý je priateľský, synovský, dospelý a zodpovedný, vzťah zmluvy a veľkého úsilia pre spásu ľudstva“.⁸⁹ A takto vzniká „v plnosti intímny vzťah s Kristom, pripodobnenie sa mu, zjednotenie sa s ním, k čomu sú zasvätení pozvaní svojím povoláním“:⁹⁰ „pravda Božej lásky v Kristovi nás dosahuje, okúžľuje a uchvacuje, dáva nám silu vyjsť zo seba samých a privádza nás k nášmu pravému povolaniu, ktorým je láska“.⁹¹

Salezián, osobne milovaný a dosiahnutý jeho láskou, sa stáva schopným milovať a odovzdať seba samého najprv Bohu a potom aj blížnemu. A v tomto odovzdávaní sa zjednocuje s Kristom, lebo prijímajúc jeho telo a krv si osvojuje tie prvky eucharistickej existencie, ktoré charakterizovali Ježišov život a jeho smrť. Tak teda denné slávenie Eucharistie, „aj keď nie je možné, aby na ňom boli účastní veriaci“,⁹² má okrem svojej nekonečnej hodnoty aj osobitnú duchovnú účinnosť. Práve preto nás 25. GK podnecuje rozvíjať komunitárny rozmer nášho duchovného života „sláviac každodennú Eucharistiu s radosťou, tvorivosťou a entuziazmom“.⁹³

Slávenie Eucharistie „je formačné v najhlbšom zmysle slova, nakoľko v nás formuje Krista“.⁹⁴ Sv. Augustín sa odvážil povedať: „Nestali sme sa len kresťanmi, stali sme sa samým Kristom“. Lebo v chlebe a víne „nám Kristus Pán zveril svoje Telo a svoju Krv,

⁸⁶ JÁN PAVOL II., *Vita Consecrata*. (25. marec 1996), č. 95.

⁸⁷ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 8.

⁸⁸ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 80.

⁸⁹ Card. CLAUDIO HUMMES, „Spiritualità presbiterale nella ‘Sacramentum caritatis’“, *L'Osservatore Romano*. (16. máj 2007), s. 8.

⁹⁰ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista*. (19. máj 2002), č. 26.

⁹¹ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), 35.

⁹² JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č. 31.

⁹³ 25.GK, ACG 378 (2002) s. 38.

⁹⁴ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 80.

ktorú vyliat za nás, za odpustenie našich hriechov. Ak ich dobre prijímate, sami sa stávate tým, čo prijímate“.⁹⁵

Práve preto, že v Eucharistii slávanej „v poslušnosti Kristovmu príkazu“ nám Boh odovzdáva svojho Syna, „liturgia Eucharistie je vo svojej podstate *actio Dei*“ a ako taká „nespadá do oblasti našich názorov a mienok a nesmie byť poznačená módnymi vlnami súčasnej situácie“.⁹⁶ Len pokorný rešpekt jej štruktúry slávania nám pomôže opravdivo v nej spoznať nevýslovný dar. Nie je mysliteľné, aby ten, kto sa chce zjednotiť s Kristom, ktorý sa dáva totálne, slúžil Eucharistiu bez prihliadnutia na jej rituálnu štruktúru. Bezpochyby: „*l'ars celebrandi* (umenie sláviť) je najlepším spôsobom na *actuosa participatio*“(plná aktívna plodná účasť).⁹⁷

3.2.2 Od pripodobnenia sa k adorácii.

Výzva žiť odovzdanie, ktoré „pripodobní celú našu existenciu Kristovi“ nachádza svoju odpoveď práve v tom hľadaní *ako* prežívať denné celebrowanie omše „ako sviatok“ (S 88) a nie ako obyčajnú spomienku na to, čo sa stalo vo Večeradle (*mimesis*) opakujúc vonkajšie úkony, ktoré robil Ježiš, ale aby to bola skutočná *pamiatka* (*anamnesis*), ktorá aktualizuje a sprítomňuje. Toto je možné v tej miere, nakoľko slávenie vedie ku kontemplácii tajomstva, ktoré je aktualizované. Vskutku, „eucharistická adorácia je logické pokračovanie slávania eucharistie, ktorá sama v sebe je veľkým aktom adorácie Cirkvi. Prijat' Eucharistiu znamená adorovať toho, ktorého prijímame.“⁹⁸

Kontemplácia privádza nevyhnutne k úžasu nad darom, ktorý nám Boh dal v Kristovi, k údivu z toho akou mierou sme milovaní, že sa za to nedá ani dostatočne poďakovať. „Sotvaktó zomrie za spravodlivého – hovorí s úžasom sv. Pavol - hoci za dobrého by sa azda niekto odhodlal umrieť. Ale Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus zomrel za nás, keď sme boli ešte hriešnici“ (*Rim 5, 7-8*). Kto sa vidí takto božsky milovaní nemôže inak, len sa nechá bezhranične milovať až sa mu napokon podarí sa až do krajnosti. Takú veľkú lásku nie je možné si zaslúžiť, ani pochopiť, môže sa len obdivovať a adorovať v tichu.

Klaňať sa Bohu „neznamená vidieť svet, ktorý nás obklopuje ako hrubú neopracovanú hmotu, s ktorou si môžeme robiť čo chceme“, ale „objavujeme v nej rukopis Stvoriteľa, stvoriteľské úmysly a lásku z ktorej sa svet zrodil a o ktorej stvorenie hovorí (...) Skôr než čokoľvek vo svete robíme, skôr než ho začneme meniť, mali by sme adorovať. Len adorácia nás robí skutočne slobodnými, len ona nám môže dať kritériá pre naše konanie. Práve vo svete, kde sa stále viac strácajú motívy konania a kritériá podľa ktorých sa orientujeme, nastáva situácia ohrozenia, lebo každý si chce robiť zo seba kritérium konania. Práve v tomto svete je potrebné vrátiť sa k adorácii“. Pre kresťana adorovať a klaňať sa Bohu znamená predovšetkým klaňať sa svojmu Pánovi „prítomnému v Eucharistii vo svojom tele a krvi, vo svojej božskosti i ľudskosti“. V Eucharistii Kristus nie je prítomný len ako chlieb, ktorý máme jesť, ale aj ako láska, ktorá má byť kontemplaná, pretože bez lásky, ktorá bola darovaná, eucharistické znamenie nemá nijaký zmysel ani základ. „V skutku, v Eucharistii neprijímame niečo, ona stretnutím a zjednotením sa osôb, avšak osoba, ktorá sa k nám približuje a chce nás stretnúť je Boží Syn. Toto zjednotenie sa však môže uskutočniť len skrze adoráciu. Prijat' Eucharistiu znamená adorovať toho, ktorého prijímame. Práve takto a len takto sa stávame jedno

---

⁹⁵ SV. AUGUSTÍN, *In Iohannis Evangelium Tractatus* 21, 8: PL 35, 1568; *Sermo* 227,1: PL 38, 1099. V Jeruzalemských katechézach čítame: „Prijímajúc telo a krv Krista sa stávaš telesným príbuzným Krista“ (22 1,3: PG 33, 1098).

⁹⁶ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 37.

⁹⁷ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 38.

⁹⁸ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), č. 66.

s ním“.⁹⁹ „Nikto – napísal sv. Augustín – nech neje tento pokrm bez toho, ak ho predtým neadoroval, ak by sme ho neadorovali, zhrešili by sme“.¹⁰⁰

Teda, čo sa týka nás „ sme povolaní z nášho samotného zasvätenia kontemplovať nášho Pána dlhšie (...) Ježiš vo Svätostánku nás očakáva, aby sme boli pri ňom, aby mohol vložiť nášho srdca tú intímnu skúsenosť svojho priateľstva, ktoré jediné môže dať zmysel a plnosť nášmu životu a nášmu poslaniu“.¹⁰¹ Ako by som si želal, drahí bratia, aby sa medzi nami prehĺbila a kde je to potrebné, aby sa obnovila, úcta k Eucharistii, jednoduchá, ale účinná, taká saleziánska, lebo v našej saleziánskej tradícii má poklona Najsvätejšej sviatosti nezastupiteľné miesto. Želám si túto obnovu nielen preto, aby sme sa nechali vnútorne pretvárať reálnou prítomnosťou Krista, ktorého adorujeme, ale aj preto, lebo táto pobožnosť tvorí charakteristickú súčasť našej charismatickej skúsenosti.

Ako dobre vieme, častá návšteva Najsvätejšej Sviatosti bola jedna z pobožností, ktorú „eucharistická pedagogika“¹⁰² dona Bosca privilegovala vo výchove mladých i v duchovnej formácii saleziánov. Ak don Bosco napísal o Dominikovi Sáviovi, že „stráviť niekoľko hodín pred svätostánkom bola pre neho najväčšia radosť“,¹⁰³ tak spolubratom počas kurzu duchovných cvičení v Troffarelle v roku 1868, odporúčal poklonu Sviatosti oltárnej ako dennú pobožnosť: „nech sa chodí k svätostánku aspoň sa pomodliť Otčenáš, Zdravas a Sláva, keď sa nedá viac. Toto nám postačí, aby sme boli silní v pokušeniach“.¹⁰⁴ A toto zostáva „pre nás, synov dona Bosca dôvodom pre časté návštevy Krista prítomného v našich domoch eucharistickým spôsobom“. Je teda skutočne pravdou, že od Krista, ktorého vytrvalo navštevujeme vo sviatosti „čerpáme dynamizmus a vytrvalosť v našej práci pre mladých“? (S 88) Týmto spôsobom budeme „schopní zvíťaziť nad napätím našich dní, ktoré nás rozbíja, nachádzajúc v eucharistickej obeti skutočné centrum nášho života a poslania i duchovnú energiu potrebnú na rôzne pastoračné úlohy. Takto sa naše dni stanú skutočne eucharistické“.¹⁰⁵

3.2.3 Od adorácie k uskutočňovaniu poslania

Preto, drahí spolubratia, ak je pravdou, že len „v adorácii je možné dozrieť k hlbokému a skutočnému prijatiu“ Eucharistického Krista, tak potom je pravda aj to, že „v tomto osobnom akte stretnutia sa s Pánom dozrieva aj naše sociálne poslanie, ktoré sa nachádza v samej podstate Eucharistie“.¹⁰⁶ Kto adoruje Božiu lásku v Eucharistii, cíti sa milovaný, prijíma lásku, ktorá v ňom vzbudzuje silu dať svoj život podľa Kristovho príkladu, podľa Krista, ktorého adorujeme a sviatostne prijímame. „Božie láska – agapé – prichádza k nám v materiálnej podobe, aby pokračovala vo svojom pôsobení v nás

⁹⁹ BENEDIKT XVI., *Príhovor k Rímskej kúrii*. (22. december 2005) v AAS 98 (2006), s. 44-45.

¹⁰⁰ SV. AUGUSTÍN, *Enarrationes in Psalmos* 98,9: CCL XXXIX, 1385.

¹⁰¹ Porov. JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 30.

¹⁰² PIETRO BRAIDO, *Prevenire non reprimere*. Il sistema educativo di don Bosco. Roma, LAS 1999, s. 261. Jemu vďačíme že “v Oratóriu sa nadobudol zvyk častej návštevy Sv. Oltárnej, keď študenti i remeselníci prerušovali svoje štúdiá a práce a mali krátku prestávku na dvore.” (PIETRO STELLA, *Don Bosco nella Storia della Religiosità Cattolica*. Vol. II: Mentalità religiosa e Spiritualità. Roma, LAS 1981, s. 309).

¹⁰³ JÁN BOSCO, *Vita del giovanetto Savio Domenico, allievo dell'Oratorio di San Francesco di Sales*. Torino 1959, 71: OE XI, s. 221. Komentuje F. Desramaut: “ Čitateľ životopisu Dominika Sávia pozná veľké ticho kontemplácie tohto mladíka pred sviatostou a môže tak vytušiť hlboké spojenie medzi touto poklonou a heroickou láskou k Bohu” (*Don Bosco y la vida espiritual*. Madrid, CCS 1994, s. 126).

¹⁰⁴ GIOVANNI BATTISTA LEMOYNE, *Memorie Biografiche del venerabile Don Giovanni Bosco*. Vol. IX. Torino 1917, s. 355-356.

¹⁰⁵ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. (17. apríl 2003), č. 31.

¹⁰⁶ BENEDIKT XVI., *Príhovor k Rímskej kúrii*, (22. december 2005), v AAS 98 (2006) s. 45.

a skrze nás“;¹⁰⁷ skôr než by bol vyslovený príkaz lásky, láska sa darovala, a preto, že sa darovala, môže byť aj vyžadovaná.

Ako je možné sláviť obeť Kristovho tela vydaného pre mnohých a zjednocovať sa s ním a potom zostať indiferentní voči druhým? Ako prijímať od Boha jeho výsostný dar, Krista v Eucharistii, bez toho, aby sme z nej čerpali schopnosť dať život pre druhých? Ako je možné adorať Krista prítomného vo sviatosti a neobnovovať si úsilie dať svoj život pre najnúdznejších? Eucharistická nábožnosť, ktorá nás neprivádza k väčšiemu nasadeniu je zradou ducha i litery kresťanskej Eucharistie.

Adorácia privádza k túžbe odpovedať rovnakou láskou ako ponúka Kristus, láskou až do krajnosti (Jn 13,1) a prináša ako ovocie obrátenie sa osoby; existuje úzke spojenie medzi *eucharistickou formou existencie a morálnou premenou* (...) V skutku, účasťou na Obete kríža kresťan prijíma lásku, ktorá sa nám darovala v Kristovi a je uspôsobený a má sa usilovať žiť túto istú lásku vo všetkých svojich životných postojoch a vzťahoch“.¹⁰⁸ Veriaci, ktorý si nechá darovať Krista sa premení na jeho spolustolovníka a spolustolovník sa postupne premieňa, identifikuje sa v chlebe, ktorý sa láme pre život sveta, dopĺňajúc vo svojom tele to, čo ešte chýba Pánovmu utrpeniu (porov. Kol 1,24).

Takto najdokonalejšia identifikácia s Kristom nastáva u toho, kto sa cíti ním milovaný a následne aj on miluje svojich blížnych: „Eucharistia, ktorá sa nepremieta do konkrétne praktizovanej lásky, je znehodnotená sama osebe“.¹⁰⁹ Nerobme si ilúzie: „ako praví učeníci Krista budeme rozpoznaní zo vzájomnej lásky, a z lásky najmä k tým, ktorí sú v núdzi (porov. Jn 13, 35; Mt 25, 31-46). Toto je základné kritérium, podľa ktorého je možné posúdiť autentickosť nášho slávenia Eucharistie“.¹¹⁰ Naša účasť na Eucharistii nie je autentická ak nás nepodnecuje k práci na budovaní bratskejšieho a solidarnejšieho sveta, lebo práve v Eucharistii „naš Boh prejavil najvyššiu mieru svojej lásky a prevrátil na ruby všetky zaužívané predstavy o moci a vláde, ktorými sa často riadia ľudské vzťahy, tým, že radikálne ponúkol ako model vládnutia službu“.¹¹¹

„Úžas nad Božím darom, ktorý nám bol daný v Kristovi“ nás zaväzuje, aby sme boli „svedkami jeho lásky“. Staneme sa nimi vtedy, keď „sa On, Kristus, zjaví skrze naše skutky, slová, skrze celé naše bytie a môže sa skrze nás dávať“. Živiť sa ním, to nás prirodzene privádza k tomu, aby sme o ňom svedčili svojím životom, toto svedectvo má vzniknúť z našej eucharistickej formy života, z toho, že sa stávame Eucharistiou. Toto všetko môže dospieť až k tomu, že sa „staneme darom my sami, až po mučeníctvo (martyr, svedok), ktoré bolo v dejinách Cirkvi vždy považované za vrchol nového duchovného kultu“.¹¹²

V skutočnosti si nemôžeme nechať pre seba lásku, ktorú slávime v tejto sviatosti. Samotnou svojou povahou si vyžaduje, aby sme ju odovzdávali všetkým (...) Preto Eucharistia nie je len prameň a vrchol života Cirkvi, je aj jej poslaním: „Autenticky eucharistická Cirkev je Cirkev misionárska (...) Nemôžeme pristúpiť k eucharistickému stolu bez toho, aby sme sa nenechali pohltiť misijným dynamizmom, ktorý berie podnet zo samotného Božieho srdca a túži dosiahnuť všetkých ľudí. Preto je konštitutívnym prvkom eucharistickej formy kresťanského života aj misionárska horlivosť.“¹¹³

Drahí spolubratia, mali by sme sa seriózne spýtať, odkiaľ sa v nás rodí, alebo odkiaľ sa v nás môže znovuzrodiť, apoštolská láska, „ten mladistvý dynamizmus, ktorý sa tak výrazne prejavoval u nášho zakladateľa a v začiatkoch našej Spoločnosti (S 10). Ak naše poslanie nevyviera zo svojho prameňa, teda „zo srdca samého Krista, Otcovho apoštola“

¹⁰⁷ PAUL JOSEF CORDES, „L'Eucaristia e la carità“, *L'Osservatore Romano*. (18-19. marec 2007), s. 7.

¹⁰⁸ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), 82.

¹⁰⁹ BENEDIKT XVI., *Deus Caritas est*. (25. december 2005), č. 14.

¹¹⁰ JÁN PAVOL II., *Mane nobiscum Domine*. (7. október 2004), č. 28.

¹¹¹ JÁN PAVOL II., *Ibidem*.

¹¹² Porov. BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), 85.

¹¹³ BENEDIKT XVI., *Sacramentum Caritatis*. (22. február 2007), 84.

(S 11), zjaveného a adorovaného v Eucharistii, nebude účinné a nemá ani žiadnu budúcnosť.

Záver

Chcem ukončiť tento môj list tým, že vás odovzdávam všetkým Márii, učiteľke eucharistickej spirituality. Aj keď, na prvý pohľad, evanjeliá nehovoria nič na túto tému, „Mária nás môže viesť ku Kristovi v Najsvätejšej Sviatosti, lebo má s ním hlboký vnútorný vzťah“. Je pravda, ako hovorí Ján Pavol II., že „v rozprave o ustanovení Eucharistie, v tajomnej noci Veľkého štvrtku sa o Márii nehovorí“. V skutočnosti to však ani nie je potrebné. A to preto, lebo odhliadnuc od jej neistej účasti na prvej eucharistickej hostine, „Máriin vzťah s Eucharistiou je nepriamo vyznačený jej hlbokým vnútorným postojom. *Mária je eucharistická žena celým svojím životom*“.¹¹⁴ Ba čo viac, „určitým spôsobom, Mária prežívala svoju eucharistickú vieru skôr než bola Eucharistia ustanovená“; prijala vierou Slovo, ktoré sa stalo telom v jej lone, „anticipujúc takto v sebe to, čo sa v určitej miere uskutočňuje v každom veriacom, keď pod spôsobom chleba a vína prijíma telo a krv Pána. Existuje teda *hlboká analógia* medzi súhlasom viery, ktorý vyslovila Mária pri slovách anjela (fiat) a medzi súhlasom viery, ktorý vyslovujú veriaci, keď prijímajú Pánovo telo (Amen)“.¹¹⁵ Mojm najhlbším želaním je to, aby nám Boh dal schopnosť prijímať ho ako Mária, urobiť ho telom a krvou nášho života a dať ho mladým ako ich Spasiteľa

V donovi Boscovi, s láskou

Don Pascual Chávez V.

---

¹¹⁴ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. Lettera Enciclica sull'Eucaristia nel suo rapporto con la Chiesa. 17 aprile 2003, 53.

¹¹⁵ JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*. Lettera Enciclica sull'Eucaristia nel suo rapporto con la Chiesa. 17 aprile 2003, 55.